

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ:
ΔΥΝΗΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ: ΚΟΙΝΩΝΙΟ-ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ
ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ

Πλαίσιο ανάπτυξης μιας δυννητικής κοινότητας κωφών-ακουόντων

Διπλωματική εργασία

Αλίκη Κοσσυβάκη
aliki_kossyvaki@yahoo.gr
Α.Μ 06304Μ006

Τριμελής επιτροπή
Κοσκινάς Κωνσταντίνος (επιβλέπων καθηγητής)
Βαρλάμης Ηρακλής
Σαμαρτζή Σταυρούλα

Αθήνα
Μάρτιος 2007

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η διπλωματική αυτή εργασία αποτελεί την ολοκλήρωση μιας πορείας σε ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών, επιδίωξη του οποίου ήταν η προσπάθεια διάχυσης της γνώσης για τις δυνατότητες των νέων τεχνολογιών ενημέρωσης και πληροφορίας σε όλους τους τομείς της ζωής, δραστηριότητας και δημιουργίας.

Με την εργασία αυτή θέλουμε να υποστηρίξουμε το δικαίωμα όλων των ανθρώπων να απολαμβάνουν τα οφέλη που το νέο μέσο – διαδίκτυο – έχει επιφέρει στο σύγχρονο τρόπο ζωής, καθώς και να προτείνουμε μία καινούργια θεώρηση της φυσικής μειονεξίας ή απλά της διαφορετικότητας. Η συμμετοχή τα τελευταία χρόνια στο «παγκόσμιο χωριό» που δημιουργείται μέσα από τον παγκόσμιο ιστό υποδεικνύει έναν διαφορετικό πολιτισμό που υπάρχει χώρος να αναπτυχθεί, όπου οι άνθρωποι είναι αυτό που οι ίδιοι λένε για τον εαυτό τους, αυτό που πιστεύουν και επικοινωνούν και όχι η στερεοτυπική ταξινόμηση που τους επιφυλάσσεται από συμβατικές και μόνο θεωρήσεις.

Ετσι κι εμείς προτείνουμε εδώ την ανάπτυξη μίας δυναμικής κοινότητας που θα μπορεί να ικανοποιεί αφενός τις ανάγκες των κωφών ατόμων και την επικοινωνία χωρίς αποκλεισμούς και διακρίσεις. Θέλουμε ένα χώρο που θα αποτελεί αναφορά για τους κωφούς και για την ισότητα και την αδερφοσύνη των ανθρώπων. Έναν ηλεκτρονικό τόπο δυναμικά πολύπλευρης έκφρασης όλων, που θα μπορεί να λειτουργεί και ως πρότυπο προσπελασιμότητας στον παγκόσμιο ιστό, και τουλάχιστον μεταξύ των ελληνικών ιστοτόπων.

Η ιδέα προέκυψε από την σχέση με την κοινότητα των κωφών που δημιούργησα ως μαθήτρια της ελληνικής νοηματικής γλώσσας το 2003-2004, γλώσσα που είναι, βέβαια, πολύ εκφραστική αλλά και που στη συνέχεια αποδείχθηκε ιδιαίτερα γοητευτική. Στην προσπάθεια συλλογής πληροφοριών ιδιαίτερα σημαντική αποδείχθηκε η συνεισφορά του διαλόγου που αναπτύχθηκε στο φόρουμ του δικτυακού τόπου [www.disabled.gr](http://www.disabled.gr/portal/modules.php?name=Forums) (<http://www.disabled.gr/portal/modules.php?name=Forums>), του σχολείου του Εθνικού Ιδρύματος Κωφών και της παλιάς φίλης και συμμαθήτριας της ΕΝΓ Αλεξάνδρας Κωνσταντιδέλλη. Τέλος, μεγάλη ήταν η υποστήριξη του καθηγητή μου κυρίου Βαρλάμη, καθ' όλη τη διάρκεια της εκπόνησης της εργασίας.

Πίνακας περιεχομένων

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	2
Πίνακας περιεχομένων	3
1. Η κοινότητα και η κουλτούρα των Κωφών	4
Γλώσσα	5
Εκπαίδευση	6
Λέσχες	7
Τρόποι συμπεριφοράς	7
Σχέσεις, γάμος, θάνατος	8
Επαγγελματική ζωή	9
Παραδόσεις και Τέχνες	9
2. Κωφοί και κυβερνοχώρος	11
2.1 Η παρουσία των Ελλήνων κωφών στον κυβερνοχώρο	11
2.2 Οι κωφοί στον κυβερνοχώρο διεθνώς	14
3. Δυνητική κοινότητα κωφών – ακουόντων	17
3.1 Εισαγωγή	17
3.2 Πώς θα φτιάξουμε την κοινότητά μας	18
3.3 Έρευνα	21
Ερωτηματολόγιο για το σχεδιασμό δυνητικής κοινότητας	22
κωφών-ακουόντων	22
4. Υπηρεσίες	26
Chat και video chat-room	26
Chat-room ορολογίας	27
Εισαγωγή στην ΕΝΓ	29
Video chat-room για μαθητές νοηματικής	30
Blog (vlog, photo-log) και Τέχνες	31
Κατάλογοι συχνών ερωτήσεων και απαντήσεων - FAQ's	32
Βιβλιοθήκη νομικών και άλλων θεμάτων	33
Πληροφόρηση για τεχνολογία και βοηθήματα προς κωφούς	33
Ανακοινώσεις προσφοράς υπηρεσιών διερμηνείας	34
Σύνδεσμοι	35
Netiquette	35
Διάγραμμα υπηρεσιών-ρόλων της κοινότητας	37
5. Τεχνικές απαιτήσεις και εργαλεία	38
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	49
Βιβλιογραφία	50
Δικτυακοί τόποι	51

1. Η κοινότητα και η κουλτούρα των Κωφών

Η κοινότητα αποτελεί το σύνολο εκείνο των ανθρώπων που βρίσκονται σε κοινωνική αλληλεπίδραση, κατοικούν σε μια γεωγραφική περιοχή και έχουν έναν ή περισσότερους κοινούς δεσμούς. Τον ορισμό αυτό δίνει ο Hillery το 1995 (Λαμπροπούλου, 1999). Εκτός, όμως, από τον γεωγραφικό προσδιορισμό της κοινότητας που προϋποθέτει τη χωρική εγγύτητα υπάρχει και η εναλλακτική, δυναμική αντίληψη αυτής που προτείνει ο Rheingold (1993), σύμφωνα με τον οποίο, οι κοινωνίες των ανθρώπων πρέπει να μετασχηματιστούν από απλές κοινωνικές συνενυρέσεις σε πιο ουσιαστικές κοινοτικές αλληλεπιδράσεις. Σε κάθε περίπτωση, ο ορισμός των Johnson & Johnson (όπως παρατίθεται από τη Λαμπροπούλου, 1999) για τις προϋποθέσεις ύπαρξης μιας ομάδας και κατ' επέκταση κοινότητας περιλαμβάνει τα εξής σημεία:

1. ικανοποιεί την ανάγκη για συμμετοχή σε ομάδα,
2. απαιτεί να υπάρχουν κίνητρα,
3. γερά οικοδομημένες σχέσεις και
4. αμοιβαία επίδραση μεταξύ των μελών της

Η κοινότητα των Κωφών συνίσταται για όλους τους παραπάνω λόγους και τα μέλη της είναι άτομα Κωφά ή όχι, όχι όμως απλοί κωφοί. Η διαφορά μεταξύ Κωφού ατόμου και κωφού έγκειται στη βίωση της ταυτότητας. Κωφά είναι τα άτομα που συμμετέχουν στην κουλτούρα των Κωφών και δεν προσδιορίζονται βάσει της αδυναμίας τους, σε οποιονδήποτε βαθμό, ακοής, αλλά βάσει της ταύτισής τους με όλα αυτά που συνθέτουν τον πολιτισμό τους, όχι σαν μειονεκτούντα άτομα, αλλά σαν μέλη μιας πολιτισμικής μειονότητας. Στην κοινότητα των Κωφών μπορεί να συμμετάσχει όποιος μοιράζεται αυτόν τον πολιτισμό, Κωφός, ακούων ή βαρήκοος, όχι, όμως και κωφοί που δεν ταυτίζονται με τα ιδιαίτερα πολιτισμικά χαρακτηριστικά της κοινότητας. Ο Higgins αναφέρει ότι οι δεσμοί που ενώνουν τα μέλη της κοινότητας των Κωφών είναι αυτοί που δημιουργήθηκαν μέσα από κοινές εμπειρίες στην εκπαίδευση, στη δουλειά, από φιλίες, γάμους, οργανώσεις, δραστηριότητες, αγώνες, δημοσιεύσεις, τη νοηματική γλώσσα, κ.λ.π. (Λαμπροπούλου, 1999). Άρα άλλη μια συνιστώσα του ορισμού της κοινότητας αποτελούν και οι κοινοί τρόποι έκφρασης και επικοινωνίας. Στους στόχους της κοινότητας των Κωφών θα δούμε την επιδίωξη της αναγνώρισης της ισοτιμίας τους με τους ακούντες σε τομείς εκπαίδευσης, εργασίας, πολιτικής συμμετοχής, η αναγνώριση της γλώσσας τους, η τοποθέτηση διερμηνέων σε δημόσιες υπηρεσίες, παροχές για κωφούς στα τηλεοπτικά προγράμματα (υπότιτλους, ειδικές εκπομπές στη νοηματική γλώσσα), καθώς και άλλου είδους τεχνικές παροχές για την καλύτερη εξυπηρέτησή τους (Λαμπροπούλου, 1999).

Οι κοινότητες Κωφών σε χώρες του εξωτερικού, και, κυρίως, στις Η.Π.Α. έχουν τύχει εκτενέστερης και πληρέστερης μελέτης από ό,τι στην Ελλάδα, στην οποία, όπως δείχνει

η βιβλιογραφική μας έρευνα, αυτή περιορίζεται από έναν μικρό αριθμό ανθρώπων που έχουν δείξει έντονο ενδιαφέρον γι' αυτές, κυρίως Κωφών συνδικαλιστών και καθηγητών-φοιτητών τμημάτων ειδικής αγωγής. Μάλιστα, μόλις τα 15 τελευταία χρόνια η έρευνα αυτή γίνεται ζωηρά. Βασισμένοι σε αυτές θα προσπαθήσουμε να σκιαγραφήσουμε το προφίλ του Κωφού, στο πολιτισμικό πλαίσιο της κοινότητας αναφοράς του.

Γλώσσα

Όπως και σε κάθε κοινότητα, βασικό προσδιοριστικό στοιχείο της κουλτούρας της είναι η γλώσσα. Με νόμο του κράτους αναφορικά με την εκπαίδευση Κωφών ατόμων «Γλώσσα των κωφών και βαρήκοων μαθητών είναι η ελληνική νοηματική» (ΦΕΚ Α'78/14.03.2000 ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ.2817/2000). Η διατύπωση αυτή είχε αποτελέσει πάγιο αίτημα της κοινότητας των Κωφών, όπως εκφραζόταν δημόσια από το επίσημο όργανό τους, την Ομοσπονδία Κωφών Ελλάδος τα τελευταία χρόνια (Κουρμπέτης, 1999).

Η Ελληνική Νοηματική Γλώσσα – ΕΝΓ είναι η γλώσσα που ταιριάζει καλύτερα στο ανεπτυγμένο οπτικό σύστημα των Ελλήνων κωφών. Άλλωστε, η γλώσσα, έμφυτος μηχανισμός όν, αναπτύσσεται κατά την τάση και την ικανότητα όλων των κωφών παιδιών. Για να είναι, όμως, μια γλώσσα λειτουργική κατά τον Pinker (Κουρμπέτης, 1999) πρέπει αυτή να είναι **προσβάσιμη, αποτελεσματική και προβλέψιμη**. Για τα κωφά παιδιά, αυτή προφανώς είναι η νοηματική γλώσσα, αφού το μέσο πρόσληψής της είναι το οπτικό και όχι το ακουστικό σύστημα, όπως συμβαίνει με τους ακούοντες. Όσο για το κατά πόσο οι διάφορες εθνικές νοηματικές γλώσσες είναι πράγματι γλώσσες, η καθηγήτρια Βενέττα Λαμπροπούλου του Π.Τ.Δ.Ε. του Πανεπιστημίου Πατρών μετά από βιβλιογραφική ανασκόπηση καταλήγει στο συμπέρασμα ότι

«οι Νοηματικές και οι ομιλούμενες γλώσσες έχουν τους ίδιους τρόπους οργανωτικών δομών, τα ίδια είδη κανόνων, την ίδια πολυπλοκότητα στη γραμματική και στη σύνταξη και την ίδια εκφραστική δύναμη. Μαθαίνονται από τα κωφά βρέφη με τον ίδιο τρόπο και ρυθμό όπως μαθαίνονται και οι ομιλούμενες γλώσσες από τα ακούοντα βρέφη. Τέλος, όπως στις ομιλούμενες, η επεξεργασία τους γίνεται συνήθως στο αριστερό ημισφαίριο του εγκεφάλου»
(Λαμπροπούλου, 1997).

Άλλωστε, οι πρώτες αναφορές σε νοηματική γλώσσα βρίσκονται στα αρχαία χρόνια και συγκεκριμένα στον «Κρατύλο» του Πλάτωνα (Λαμπροπούλου, 1999), ενώ και εντός εθνικών (Κουρμπέτης et al., 2004) νοηματικών γλωσσών υπάρχουν διάλεκτοι, όπως συμβαίνει και μεταξύ των ομιλουμένων. Η ΕΝΓ, λοιπόν, είναι ένα από τα συστατικά στοιχεία της ελληνικής κοινότητας των Κωφών, αφού αυτή εκφράζει τις σκέψεις τους και εξυπηρετεί την απρόσκοπτη επικοινωνία μεταξύ τους. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η Ουγκάντα, όπως αναφέρει η Λαμπροπούλου το 1997, είχε αναγνωρίσει τη νοηματική ως επίσημη γλώσσα του

κράτους, όταν ακόμα η Ελλάδα δεν το είχε κάνει, με ό, τι αυτό μπορεί να σημαίνει για την εθνική ταυτότητα και την εξουσία που μπορεί να υποκρύπτει η όποια πρακτική καταπίεσης των εθνικών και γλωσσικών μειονοτήτων στα εθνικά κράτη.

Ως εκ τούτου, η κοινότητα, κατά τον τρόπο που τα μέλη της αυτοχαρακτηρίζονται, συνιστά και γλωσσική – ως βασική συνιστώσα της πολιτισμικής – μειονότητα. Οι Κωφοί έχουν δεχτεί επί μακρόν γλωσσική καταπίεση, τόσο στο σχολείο υπέρ της χρήσης των πρακτικών της χειλοανάγνωσης και της ανάπτυξης του λόγου (παραδείγματα σχετικά δίνουν και οι Schertz and Lane (1999) για τους Κωφούς των ΗΠΑ από το 1880 που επίσημα επιβλήθηκε η απαγόρευση χρήσης της νοηματικής γλώσσας στα σχολεία.), ή, όσο και μέσα στις οικογένειές τους, μιας και μόλις το 5-10% των κωφών παιδιών γεννιούνται από κωφούς γονείς, οι οποίοι πιθανώς έχουν αναπτύξει τη νοηματική τους γλώσσα (Κουρμπέτης, Αδαμοπούλου, Φερεντίνος, 2005, Λαμπροπούλου, 1999, Κουρμπέτης et al., 2004). Το υπόλοιπο 90-95% των ακουόντων γονέων που φέρνει στον κόσμο ένα κωφό παιδί πολύ πιο δύσκολα στο παρελθόν θα πειθόταν για την ανάγκη επικοινωνίας αυτού μέσω της χρήσης της νοηματικής γλώσσας, με αποτέλεσμα το κωφό παιδί να μάθαινε τη νοηματική μόνο αργότερα που το ίδιο θα επεδίωκε να βρεθεί με άλλα Κωφά άτομα και να γνωρίσει την κοινότητα και την κουλτούρα των Κωφών.

Εκπαίδευση

Από την γλώσσα, λοιπόν, των Κωφών, ερχόμαστε σε ένα εξίσου σημαντικό για την κουλτούρα, όσο και προβληματικό για την κοινότητα των Κωφών ζήτημα: την εκπαίδευση. Η εκπαίδευση που λαμβάνουν οι Κωφοί είναι σε μεγάλο βαθμό υποδεέστερη αυτής που λαμβάνουν οι ακούοντες, για μια σειρά από λόγους που σχετίζονται κυρίως με την γλώσσα που χρησιμοποιείται στην εκπαιδευτική διαδικασία. Αν και το 2000 νόμος (Ν2817/2000) ορίζει ότι «απαραίτητο προσόν για την τοποθέτηση εκπαιδευτικού και ειδικού εκπαιδευτικού προσωπικού στις Σ.Μ.Ε.Α. κωφών και βαρηκόων είναι η γνώση της νοηματικής γλώσσας»,

«η διδασκαλία της νοηματικής γλώσσας στα κωφά παιδιά είναι σχεδόν ανύπαρκτη, με εξαίρεση ορισμένα προγράμματα, ακόμα, όμως, και σ' αυτές τις περιπτώσεις δεν υπάρχει πρόγραμμα σπουδών ή σχεδιασμός της διδασκόμενης ύλης γι' αυτό το σκοπό», (παρατηρεί ο Κουρμπέτης το 2002 όπως αναφέρουν οι Κουρμπέτης, Αδαμοπούλου, Φερεντίνος, 2005)

Η λεκτική καταπίεση και η άσκηση βίας είναι ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετώπιζαν περισσότερο στο παρελθόν, αλλά ακόμα εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν οι Κωφοί μαθητές. Εκείνο που ζητούν τα μέλη της κοινότητας των Κωφών από την εκπαίδευση που τους παρέχεται είναι να είναι δίγλωσση, να περιλαμβάνει, δηλαδή, την εκμάθηση της ελληνικής νοηματικής, ως φυσικής τους γλώσσας, και την γραπτή ελληνική ως δεύτερη, μιας και είναι απαραίτητη εφόσον ζουν στην ελληνική κοινωνία, εκτός της δικιάς τους κοινότητας.

Τα προβλήματα στην εκπαιδευτική διαδικασία για τους Κωφούς εξαιτίας της μη χρήσης της νοηματικής συνεχίζονται σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Έτσι μόνο ένα ποσοστό αυτών συνεχίζει στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ χαρακτηριστικό είναι ότι μεταξύ Βελγίου, Δανίας, Ελλάδας και Ισπανίας, οι Έλληνες μαθητές και φοιτητές της δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε πολύ μεγαλύτερο ποσοστό αντιμετώπισαν δυσκολίες στην επικοινωνία (Κουρμπέτης, Αδαμοπούλου, Φερεντίνος, 2005).

Χαρακτηριστική της ανάγκης των Κωφών για εκπαίδευση στην μητρική τους γλώσσα αφενός και για υψηλού επιπέδου εκπαίδευση αφετέρου είναι η ύπαρξη του Πανεπιστημίου Gallaudet στις Η.Π.Α. ήδη από το 1864, καθώς και του National Technical Institute for the Deaf το 1965. Το Gallaudet είναι ένα Πανεπιστήμιο θεωρητικών, κυρίως, επιστημών, απευθυνόμενο σε Κωφούς όσο και ακούοντες που μετέχουν της κουλτούρας των Κωφών και έχει παίξει σημαντικό ρόλο στην έρευνα και την προαγωγή της επιστήμης ιδιαίτερα σε θέματα κώφωσης, γλωσσολογίας, ψυχολογίας, επικοινωνίας και νοηματικής γλώσσας, καθώς και στην ανάπτυξη της κοινότητας των Κωφών στις Η.Π.Α και σε όλο τον κόσμο (Λαμπροπούλου, 1999).

Λέσχες

Οι κοινότητες των Κωφών πραγματώνονται σε φυσικό χώρο σε λέσχες και καφεενεία. Εκεί βρίσκονται και συζητάνε, διασκεδάζουν, παίζουν παιχνίδια, διηγούνται ιστορίες, διοργανώνουν εκδηλώσεις και δραστηριότητες, καθορίζουν τη στάση τους και τη στρατηγική διεκδίκησης των αιτημάτων τους, κάνουν όλα όσα κάνουν οι άνθρωποι όταν συνευρίσκονται αλλά με τη διαφορά ότι σε αυτή την κοινότητα η γλώσσα είναι οπτικο-κινητική. Στις λέσχες οι Κωφοί αποφεύγουν να συζητούν ιδιαίτερα προσωπικά ζητήματα λόγω της εγγενούς στη γλώσσα αδυναμίας μυστικότητας. Οι λέσχες των Κωφών είναι πολύ σημαντικές γι' αυτούς, καθώς είναι η ευκαιρία τους να βρεθούν με τους ομοίους τους και να μιλήσουν τη γλώσσα τους χωρίς τις παρεμβολές που δημιουργούν οι προκαταλήψεις και οι περιορισμοί της κοινωνίας των ακουόντων. Υπάρχουν ακόμα αθλητικοί οργανισμοί που διεξάγουν αγώνες με συμμετοχή κωφών, καθώς και πολιτικές ή πολιτιστικές οργανώσεις, όλες σε τοπικό, εθνικό ή διεθνές επίπεδο (Λαμπροπούλου, 1999).

Τρόποι συμπεριφοράς

Οι Κωφοί, ζώντας εκτός από την κοινότητά τους, αλλά και μέσα στην τοπική/εθνική κοινωνία τους, αναγνωρίζουν στους τρόπους τους ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, που οι ίδιοι τα αποκαλούν «Κωφών τρόπο». Για τους Κωφούς ο χαρακτηρισμός Κωφός, δεν αποτελεί υποτιμητική προσφώνηση ή προσβολή, ούτε και αναγνώριση της ακουστικής έλλειψης. Αντιθέτως, είναι μάλλον ένας τιμητικός τρόπος αποδοχής του Άλλου μέλους της κοινότητας. Αυτός ο Κωφών τρόπος συνίσταται στον τρόπο συζήτησης και συναναστροφής προς τους

άλλους, σε όλες τις διαφορετικές τους συμπεριφορές που απορέουν από την ιδιαίτερη κουλτούρα τους. Το να μιλάς έντονα σε έναν Κωφό για να καταλάβει τα λεγόμενά σου διαβάζοντας τα χείλη σου είναι μια πολύ προσβλητική πράξη. Άλλωστε, όποιος συμμετέχει στην κουλτούρα τους πρέπει να γνωρίζει τη γλώσσα τους. Για τους Κωφούς είναι πολύ σημαντικό να κοιτιούνται στα μάτια όταν μιλάνε, και όχι να το αποστρέφουν συστηματικά σε ένδειξη διακριτικότητας, όπως ισχύει για τους ακούοντες. Όταν κάποιος τρίτος θέλει να διακόψει μία συζήτηση μεταξύ δύο Κωφών θα πρέπει να ακουμπήσει τον πρώτο με το χέρι (όχι στην πλάτη – θα λάβει μια πιθανώς οργισμένη απάντηση αν το πράξει) στον ώμο – ή στο πόδι αν κάθεται δίπλα του – νοηματίζοντας «συγγνώμη-διακοπή» στον συνομιλητή αυτού με τον οποίο θέλει να μιλήσει. Το ίδιο θα κάνει και αφού ολοκληρώσει το λόγο για τον οποίο διέκοψε. Αν πάλι κάποιος Κωφός που συζητά με έναν άλλο θέλει να διακόψει θα πρέπει να του ακουμπήσει το χέρι και να του νοηματίσει «Περίμενε». Όταν κάποιος θέλει να τραβήξει την προσοχή ενός πλήθους σε μια αίθουσα θα ανοιγοκλείσει τα φώτα, ενώ όταν αποχωρήσει από έναν χώρο θα πρέπει να χαιρετήσει όλους τους συνομιλητές (ακόμα και δια χειραψίας) και όχι να φύγει χωρίς να ειδοποιήσει.

Τέλος, για τους Κωφούς μεγάλη σημασία έχει η ακρίβεια στα ραντεβού, μιας και η δικιά τους προσοχή πρέπει να είναι στραμμένη προς την αναμονή της άφιξης του ανθρώπου τον οποίο περιμένουν. Αυτό συχνά το παραγνωρίζουν ακούοντες με αποτέλεσμα να τυγχάνουν επιθετικής συμπεριφοράς στη συνέχεια και αφού έχουν καθυστερήσει σε ένα από αυτά.

Σχέσεις, γάμος, θάνατος

Οι Κωφοί διατηρούν στενές οικογενειακές και φιλικές σχέσεις μεταξύ τους. Στην πλειοψηφία τους παντρεύονται μέσα στην κοινότητα, όπου η επικοινωνία είναι ευκολότερη και καλύτερη. Παντρεύονται σε μικρότερο ποσοστό από τους ακούοντες αλλά έχουν εξίσου σταθερούς γάμους. Οι γάμοι τους τελούνται σε εκκλησίες με διερμηνεία του μυστηρίου στη γλώσσα τους. Όπως προαναφέραμε, τα παιδιά των κωφών είναι στην συντριπτική τους πλειοψηφία ακούοντα. Γίνονται, όμως, πολύ συχνά και αυτά μέλη της κοινότητας των Κωφών και μοιράζονται την κουλτούρα τους, αφού αυτή είναι και η κοινότητα αναφοράς των γονιών τους. Συχνά λειτουργούν και ως διερμηνείς γι' αυτούς, κάτι που μπορεί να είναι και προβληματικό για την προσωπική και επαγγελματική τους ζωή, ιδιαίτερα όσο το επάγγελμα δεν ήταν αναγνωρισμένο και μπορούσε να γίνεται μόνο ως πάρεργο (Λαμπροπούλου, 1999).

Οι κηδείες είναι πάλι διαφορετικές για τους Κωφούς, ιδιαίτερα όταν ο ρόλος τους στη ζωή του νεκρού δεν αναγνωρίζεται από την ακούουσα οικογένειά του. Η βίωση, άλλωστε του πένθους είναι διαφορετική, μιας και η συνηθισμένη αποχή από κοινωνικές συναναστροφές για τον Κωφό θα αποτελούσε κοινωνικό θάνατο, ζώντας ούτως ή άλλως σε έναν κόσμο ακούοντων που η επικοινωνία είναι περιορισμένη. Ο Κωφός πενθεί εξίσου τον νεκρό

άνθρωπό του, αλλά δεν μπορεί να μην συνευρεθεί με άλλους Κωφούς (Λαμπροπούλου, 1999).

Επαγγελματική ζωή

Τα στοιχεία για την επαγγελματική ζωή των Κωφών στη χώρα μας είναι παλιά (1988). Αυτά δείχνουν ότι η επαγγελματική ζωή των κωφών διακρίνεται από τα ίδια ή λίγο υψηλότερα ποσοστά ανεργίας με των ακουόντων, αλλά το προφίλ τους διαφέρει αρκετά. Έτσι, οι περισσότεροι Κωφοί είναι ιδιωτικοί υπάλληλοι (μόλις το 16,1% των εργαζομένων δούλευαν στο δημόσιο) και σε μεγάλο από αυτούς ποσοστό 19,8% απασχολούνταν σε εργοστάσια (το αντίστοιχο ποσοστό στην Αμερική ήταν 50%). Οι μισθοί τους είναι αρκετά χαμηλοί, ενώ χαρακτηριστική είναι και η παντελής απουσία τους από υψηλές θέσεις, ακόμα και για αποφοίτους Πανεπιστημίων (Λαμπροπούλου, 1999).

Παραδόσεις και Τέχνες

Σημαντικό συστατικό της κουλτούρας των Κωφών είναι οι παραδόσεις και οι Τέχνες. Οι παραδόσεις τους μεταδίδονται από γενιά σε γενιά μέσα από την γλώσσα τους και σε μεγάλο βαθμό αντανakλούν την ιδιαιτερότητά τους και την υπερηφάνειά τους. Πολλές φορές έχουν διαμορφωθεί τέτοιες από την καταπίεση που αυτοί έχουν υποστεί στο παρελθόν από ακούντες (όπως, για παράδειγμα, η αριθμοδότησή τους στα σχολεία και η προσφώνησή τους με τον αριθμό τους...). Οι Τέχνες από την άλλη, η λογοτεχνία, το θέατρο, η ποίηση, τα εικαστικά βρίσκονται μέσα στα ενδιαφέροντα των Κωφών, όπως όλων των ανθρώπων. Τα τελευταία χρόνια γίνονται προσπάθειες συστηματικής καταγραφής των έργων τους, όχι, όμως, και στην Ελλάδα. Οι Η.Π.Α. είναι η χώρα που κατεξοχήν ξεκινούν οι αγώνες αναγνώρισης, χειραφέτησης και προώθησης των κοινοτήτων των Κωφών, μεταξύ αυτών και η ανάδειξη των προϊόντων της ξεχωριστά έντονης ανάγκης τους για καλλιτεχνική έκφραση, για λόγους που αρκετά εύγλωττα αποτυπώνονται στα παρακάτω δείγματα εικαστικής Τέχνης και λογοτεχνίας (ποίησης). (Λαμπροπούλου, 1999). Δείγματα της ποίησης και ψήγματα θεατρικής Τέχνης μπορούμε να πάρουμε ακόμα και στο διαδίκτυο (<http://www.slope.org/asl/>).

Γενικότερα οι νέες τεχνολογίες επιτρέπουν την περαιτέρω κοινωνικοποίηση των κωφών (κινητή τηλεφωνία, εικονοτηλέφωνα, ίντερνετ), ενώ τα σύγχρονα και λαϊκής βάσης μέσα καταγραφής εικόνας επιτρέπουν την διάδοση, κινητικότητα και διάσωση των παραδόσεων και των έργων τους.

Το έργο της Betty G. Miller, *Ameslan Prohibited*, 1972, δείχνει τι μπορεί να αποτελέσει φίμωση για τους Κωφούς
(πηγή: <http://idea3.rit.edu/paddhd/publicDA/main/articles/ElementsofaCulture.htm>),
ενώ ο ποιητικός λόγος του Hans Furth, όπως αναφέρεται από τη Λαμπροπούλου(1999)

*Μπορείς να κόψεις τα δάχτυλα των Κωφών
και αυτοί θα κάνουν νοηματική με τα χέρια.
Μπορείς να τους κόψεις τα χέρια
και τότε θα κάνουν νοηματική με τους ώμους.*

φανερώνει τη δυναμική της επιθυμίας τους να επικοινωνούν, παρ' όλα τα εμπόδια που έχουν αντιμετωπίσει.

2. Κωφοί και κυβερνοχώρος

2.1 Η παρουσία των Ελλήνων κωφών στον κυβερνοχώρο

Δεδομένης της εθνικότητας των νοηματικών γλωσσών – κατ’ αναλογία, άλλωστε, με τις εθνικές γλώσσες των ακουόντων – μπορούμε να μιλάμε για ελληνική παρουσία στον παγκόσμιο ιστό, μιας και ο κάθε κωφός, όπως και ο κάθε ακούων, επικοινωνεί με μεγαλύτερη ευκολία στη γλώσσα του. Πολλώ δε μάλλον αν λάβει κανείς υπόψη του τόσο την ιδιαιτερότητα-μοναχικότητα της ελληνικής γλώσσας, όσο και το γεγονός ότι για τους Έλληνες κωφούς, η γραπτή επικοινωνία στην αγγλική συνεπάγεται, στην καλύτερη περίπτωση, την εκμάθηση μιας παραπάνω γλώσσας από ό,τι για τους ακούντες καθώς η γραπτή γλώσσα δεν είναι γι’ αυτούς η μητρική τους αλλά μία ξένη. Έχει, επομένως, ιδιαίτερη σημασία η δημιουργία μιας ηλεκτρονικής κοινότητας που θα επιτρέπει στους Έλληνες κωφούς να συμμετέχουν στο ελληνικό έστω μέρος του παγκόσμιου χωριού, σπάζοντας, κατ’ αρχήν τα σύνορα του φυσικού χώρου και του χρόνου, ακόμα κι αν ισχύει ένας περιορισμός, αυτός της ελληνικής γλώσσας.

Η μεγάλη συμμετοχή ακουόντων σε μαθήματα ελληνικής νοηματικής γλώσσας καταδεικνύει το ενδιαφέρον αυτών για επικοινωνία με κωφά άτομα, είτε για επαγγελματικούς λόγους, είτε γιατί έχουν στο οικογενειακό ή φιλικό τους περιβάλλον κωφό άτομο, είτε από άλλους λόγους. Το γεγονός πάντως είναι ότι οι ακούντες προσεγγίζουν τα τελευταία χρόνια τους κωφούς, κι αυτό μέσα από τις οργανωμένες προσπάθειες διδασκαλίας της νοηματικής γλώσσας (Κουρμπέτης, Αδαμοπούλου, Φερεντίνος, 2005).

Από την άλλη πλευρά, έχουμε στη διάθεσή μας, ως κράτος του δυτικού, προνομιούχου τμήματος της ανθρωπότητας, συμμετοχή στον κυβερνοχώρο, το ίντερνετ και τις νέες τεχνολογίες. Αυτό σημαίνει ότι οι νέες τεχνολογίες έχουν σε κάποιο βαθμό διαχυθεί στον πληθυσμό. Η κατάσταση, μπορεί, βέβαια, να απέχει από τον χαρακτηρισμό της ως καθολικής πρόσβασης σε όλα αυτά. Αποτελεί παρόλα αυτά έναν εναλλακτικό τόπο συνάντησης και δυναμικής γεφύρωσης των κοινωνικών χασμάτων, του οποίου η ακαδημαϊκή κοινότητα και η νέα γενιά, τουλάχιστον, έχει γνώση. Οι τεχνολογίες της πληροφόρησης και της επικοινωνίας παρέχουν μια σειρά από δυνατότητες και εφαρμογές που μπορούν να ενώσουν ανθρώπους με διαφορετική γεωγραφική τοποθέτηση με σκοπό να επικοινωνούν, να υποστηρίζονται με πολλούς και διάφορους τρόπους, να μαθαίνουν. Μέσα από αυτές, επίσης, τα στερεότυπα που έχουμε και αναπαράγουμε για τους άλλους ανθρώπους βασιζόμενοι στην εξωτερική τους εμφάνιση ατονούν, αφού μπορεί να απουσιάζει η εικόνα, η οποία σε μεγάλο βαθμό τα υποστηρίζει. Έτσι, ο άνθρωπος χωρίς να στερείται ταυτότητας, μπορεί να παρουσιαστεί ως ομότιμος στα μάτια ομοτίμων, σε κοινότητες που αποδέχονται γι’ αυτόν καλόπιστα όσα ο ίδιος θέλει να αποκαλύψει για τον εαυτό του (Wallace, 1999). Ο

κυβερνοχώρος είναι το μέσο και η ευκαιρία να αναδιοργανώσουμε τις κοινότητες και τα δίκτυα επικοινωνίας μας, να επαναδιατυπώσουμε τις έννοιες της συμμετοχής και της κοινωνικής αλληλεγγύης.

Παρά τις πολλές, όμως, δυνατότητες, η παρουσία των Ελλήνων κωφών ως τέτοιων στο δίκτυο είναι μικρή. Και επιπροσθέτως, σημαντική είναι και η μη-αποφασιστική παρουσία των επίσημων φορέων των εκπροσώπων των κωφών στο δίκτυο. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ότι η Ομοσπονδία Κωφών Ελλάδος διαθέτει ένα δικτυακό τόπο (www.omke.gr) με περιορισμένο περιεχόμενο και υπηρεσίες, που περιορίζονται κυρίως στην πληροφόρηση για άλλους ιστοτόπους σχετικούς με θέματα αναπηρίας. Το φόρουμ που αναφέρει στο μενού του ότι έχει δεν υπάρχει. Ένα φόρουμ που υπάρχει σχετικά, αναφέρεται σε παντός τύπου αναπηρίες και πρόκειται για το φόρουμ του www.disabled.gr (δικτυακού τόπου του ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΤΩΡΑ¹), μιας πλούσιας σε περιεχόμενο δικτυακής πύλης που συγκεντρώνει ψηφιακό υλικό και παρέχει πληροφόρηση γύρω από όλα τα θέματα που αντιμετωπίζουν οι ανάπηροι, καθώς και τη δυνατότητα επικοινωνίας μεταξύ τους μέσα από chat-room και forum. Αυτό το φόρουμ δεν είναι το μοναδικό, είναι, όμως, το παλαιότερο και με καλή οργάνωση στις συζητήσεις του. Υπάρχει ακόμα το portal Chrisxx Αναπηρία τέλος (www.chrisxx.com), μια ιδιωτική πρωτοβουλία ενός ατόμου που πάσχει από τετραπληγία, με παρόμοια δομή με τα προηγούμενα, πληροφοριακό υλικό, chat και forum αλλά με μικρότερη απήχηση και χαοτική ανάπτυξη θεμάτων στο φόρουμ του. Χαρακτηριστικό, επίσης, είναι και το γεγονός ότι το www.deaf.gr που θα περιμέναμε να αντιστοιχεί σε μία αντιπροσωπευτική για την ελληνική κοινότητα των κωφών ηλεκτρονική διεύθυνση ανήκει σε μια ιδιωτική εταιρία με προϊόντα για βαρήκοα & κωφά άτομα.

Κατά τα άλλα, και όσον αφορά την κοινότητα των κωφών, κάποιες απόπειρες δυναμικής επικοινωνίας που αναφέρονται στο δίκτυο και τις νέες τεχνολογίες περισσότερο στρέφονται γύρω από δύο άξονες: τη νοηματική γλώσσα και την κατάρτιση των κωφών σε τεχνολογίες της πληροφόρησης και της επικοινωνίας.

Σχετικά με τη νοηματική γλώσσα, το Ινστιτούτο Επεξεργασία Λόγου – ΙΕΛ, σε συνεργασία με την Ομοσπονδία Κωφών Ελλάδος και το Εθνικό Ίδρυμα Κωφών δημιούργησαν ένα ψηφιακό λεξικό νοημάτων, με μετάφρασή τους στην ελληνική γλώσσα. Οι 3000 εικόνες-νοήματα είναι βιντεοσκοπημένες και αποθηκευμένες σε cd-rom και το προϊόν διατίθεται στο εμπόριο, απευθυνόμενο σε ακούοντες σπουδαστές της ελληνικής νοηματικής και σε κωφούς γνώστες της νοηματικής. Το ίδιο λεξικό υπάρχει σε μικρότερη έκδοση (500 λήμματα) και για μικρά κωφά παιδιά που μαθαίνουν τη νοηματική. Ένα δείγμα του λεξικού μπορεί κανείς να δει στη σχετική ηλεκτρονική σελίδα του ΙΕΛ <http://www.ilsp.gr/noema.html>.

¹ Αστική μη-κερδοσκοπική εταιρία υποστήριξης ατόμων με αναπηρίες

Παρόμοια προσπάθεια είχε πραγματοποιηθεί και μερικά χρόνια νωρίτερα (1994-1995) από τη Μονάδα Αγωγής Κωφών του Εργαστηρίου Παιδαγωγικής Έρευνας του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Πατρών, με υπεύθυνη την καθηγήτρια Βενέττα Λαμπροπούλου, σε συνεργασία με το Δήμο Αργυρούπολης και το Εθνικό Μετσόβειο Πολυτεχνείο <http://www.deaf.elemedu.upatras.gr/>.

Άλλη μία προσπάθεια έρχεται πάλι από το ΙΕΛ και το Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής του Πανεπιστημίου της Θεσσαλίας, που παρουσίασαν ένα περιβάλλον ηλεκτρονικής μάθησης των γραμματικών και συντακτικών κανόνων της νοηματικής γλώσσας μέσα από τη χρήση άβαταρ (ψηφιακών ανθρωποειδών) (Σαπουντζάκη, Ευθυμίου, Φωτεινά, 2006). Το εγχείρημα είχε ως αποδέκτες κωφούς μαθητές των πρώιμων σχολικών τάξεων και τους δασκάλους τους (μέχρι και τους γονείς τους), αλλά θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί σύμφωνα με τους εισηγητές του και για άτομα που μαθαίνουν τη νοηματική ως δεύτερη γλώσσα. Το έργο αυτό συνιστά μια δυναμική κοινότητα κωφών και ακουόντων μαθητών, δασκάλων, γονέων, καθώς διαμορφώνει συνθήκες αλληλεπίδρασης εν δυνάμει ανάμεσα και στις τρεις ομάδες, σε ένα περιβάλλον εικονικής τάξης.

Στη διδακτορική διατριβή της Βασιλείας Πασχαλούδη (Πασχαλούδη, 2005) περιγράφεται ένα σύστημα μετάφρασης της ελληνικής νοηματικής γλώσσας σε ελληνική ακουόντων σε έντυπη μορφή. Το σύστημα προϋποθέτει την εκμάθηση από την μεριά του συστήματος λέξεων και ορισμένων απλών γραμματικών κανόνων της νοηματικής, καθώς και του δακτυλικού αλφαβήτου προκειμένου να αναγνωρίζει ζωντανές νοηματίσεις, με τη χρήση μαρκοβιανών μοντέλων. Το σύστημα πειραματικά αποδίδει, μόνο που απαιτείται πολύ μεγάλη προσπάθεια για τον εμπλουτισμό του σε λεξιλόγιο και συντακτικούς κανόνες ούτως ώστε να επαρκεί κάποτε στην μετάφραση νοηματικής γλώσσας σε ακούοντες.

Τέλος, το Εθνικό Κέντρο Έρευνας Φυσικών Επιστημών Δημόκριτος έχει προαναγγείλει από το 2004 τη δημιουργία μιας δικτυακής πύλης με περιβάλλον ηλεκτρονικής μάθησης για τη διδασκαλία της νοηματικής γλώσσας, σε συνεργασία με φορείς της Αγγλίας και της Φινλανδίας, με ομάδα στόχο τους κωφούς. Δυστυχώς, όμως, τα αποτελέσματα δεν είναι δημοσιευμένα στον παγκόσμιο ιστό και δεν γνωρίζουμε την πρόοδο υλοποίησης του σχεδίου.

Όσον, δε, αφορά το στόχο της παροχής υπηρεσιών κατάρτισης των κωφών πάνω σε δεξιότητες χρήσης νέων τεχνολογιών, το Κέντρο Ερευνών Δημόκριτος και πάλι, σε συνεργασία με το Εργαστήριο Ειδικής και Θεραπευτικής Αγωγής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων κατάρτισε το 2002 πιλοτικό πρόγραμμα με τίτλο «Εξ αποστάσεως και δια βίου κατάρτιση για Κωφούς στον τομέα του Ηλεκτρονικού Εμπορίου και των νέων τεχνολογιών με την χρήση εργαλείων Ηλεκτρονικής Μάθησης». Το πρόγραμμα θα επιχειρούσε να ανατρέψει την κατάσταση ψηφιακού αποκλεισμού των κωφών από την νέα ψηφιακή πραγματικότητα και τις δυνατότητες που αυτή προσφέρει στον επιχειρηματικό και εμπορικό

τομέα. Το μέσο, εκτός από την πλατφόρμα εκπαίδευσης από απόσταση θα ήταν η νοηματική γλώσσα. Το 2005 το Κέντρο Δημόκριτος παρουσιάζει μία τέτοια πλατφόρμα που επιτρέπει την σύγχρονη όσο και την ασύγχρονη επικοινωνία και εκπαίδευση, μέσα από βιντεοσκοπημένο ψηφιακό εκπαιδευτικό υλικό στη νοηματική γλώσσα όσο και σε γραπτή ελληνική και κανάλια tele-conference (με τους εκπαιδευτές και chat-rooms με τους υπόλοιπους εκπαιδευόμενους) (Δρίγας, Κουρεμένος, 2005).

http://imm.demokritos.gr/publibations/Management_System_deaf.pdf.

Το ΚΕΚ-MIT, ακόμα, υλοποίησε ένα πρόγραμμα για την εκπαίδευση κωφών στη χρήση πολυμέσων, ενώ και η Μονάδα Αγωγής Κωφών του Εργαστηρίου Παιδαγωγικής Έρευνας του Πανεπιστημίου Πατρών σε συνεργασία με το Δήμο Αργυρούπολης, την Ομοσπονδία Κωφών Ελλάδος, το Ινστιτούτο Κωφών της Ολλανδίας και το Κέντρο Ολικής Επικοινωνίας για κωφούς της Δανίας δημιούργησαν ένα ηλεκτρονικό λεξικό ορολογίας στην Ε.Ν.Γ. (με βίντεο) και έναν οδηγό για τη διδασκαλία της Ε.Ν.Γ., υλικά που χρησιμοποιούνται στις σχολές εκμάθησης Ε.Ν.Γ.

2.2 Οι κωφοί στον κυβερνοχώρο διεθνώς

Η κατάσταση της παρουσίας των κωφών διεθνώς είναι καλύτερη από αυτή των Ελλήνων. Κι αυτό με την έννοια της δραστηριοποίησής τους, το πλήθος των ιστοτόπων που δηλώνουν την παρουσία τους, αντιπροσωπεύουν την κουλτούρα τους και παρέχουν υπηρεσίες στα μέλη τους. Τα παραδείγματα, βέβαια, που μπορούσαμε να συλλέξουμε περιορίζονται – για ευνόητους λόγους – σε χώρες που η επίσημη γλώσσα είναι η αγγλική, αλλά αυτό δεν αποτελεί πολύ μεγάλο αποκλεισμό στη γνώση μας, μιας οι αγγλόφωνες χώρες αντιπροσωπεύουν σε μεγάλο βαθμό τις προηγμένες ηλεκτρονικά χώρες.

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα κοινότητας κωφών στο δίκτυο αποτελεί το portal www.deaf.com, δικτυακός τόπος της εταιρίας παραγωγής MSM που ίδρυσε ο Matthew S. Moore, με αφετηρία και έδρα τις Η.Π.Α. Πρόκειται για δικτυακή πύλη με τυπική δομή, που περιλαμβάνει σελίδες με αναφορές στην κουλτούρα των κωφών, πληροφορίες για διάσημους ή και λιγότερο διάσημους, σημαντικούς, όμως, ανθρώπους για την σχετική κοινότητα, για κοχλιακά εμφυτεύματα που επιτρέπουν στους κωφούς να ακούν – φλέγον θέμα μέσα στις τάξεις των κωφών. Ο εμπνευστής του είναι ο M. S. Moore, κωφός ο ίδιος και με πλούσιο βιογραφικό στα μέσα ενημέρωσης (τηλεόραση, περιοδικό τύπο) και στον αγώνα για την προάσπιση των συμφερόντων και τη διεκδίκηση των δικαιωμάτων των κωφών. Μέσα από τις σελίδες του μπορεί κανείς να συμμετάσχει σε forum και chat, να δει διαφημίσεις βιβλίων (του M. S. Moore), να διαβάσει για θέματα και νέα ειδικού ενδιαφέροντος.

Πολλά είναι και τα blogs που έχουν δημιουργήσει κωφά άτομα. Στη διεύθυνση <http://www.deafspot.net/deafblogs/index.html> μπορεί κανείς να βρει έναν κατάλογο από

ατομικά blog που έχουν δημιουργήσει κωφοί, ομαδικά blog κωφών και blog από ανθρώπους που πρόσκεινται φιλικά στην κοινότητα των κωφών. Σε ένα από αυτά, το πολύ ενδιαφέρον δικτυακό περιοδικό ποίησης Slope (<http://www.slope.org/asl/>), βλέπει κανείς βίντεο που περιέχουν ποίηση στη νοηματική γλώσσα, ενώ κάποιες φορές αυτά συνιστούν μια πιο σύνθετη μορφή τέχνης που περιλαμβάνει κίνηση ευρύτερη από την απαραίτητη για την απόδοση των νοημάτων στη γλώσσα.

Μία παραλλαγή του blog αποτελεί το vlog (από το video log, βλ. <http://en.wikipedia.org/wiki/Vlog>), που κινείται στην ίδια λογική της καταγραφής και δημοσίευσης-ανάρτησης στον ιστό προσωπικών σκέψεων αλλά σε μορφή εικόνας και κίνησης, έτσι όπως καλύτερα ταιριάζει στη νοηματική γλώσσα. Ένα έξοχο παράδειγμα αποτελεί το vlog του Jared Evans (<http://jarednevans.typepad.com/vlog/>) με τίτλο Shock and Awe Vlog, ενώ η πρακτική φαίνεται να έχει αρκετούς οπαδούς στον παγκόσμιο ιστό.

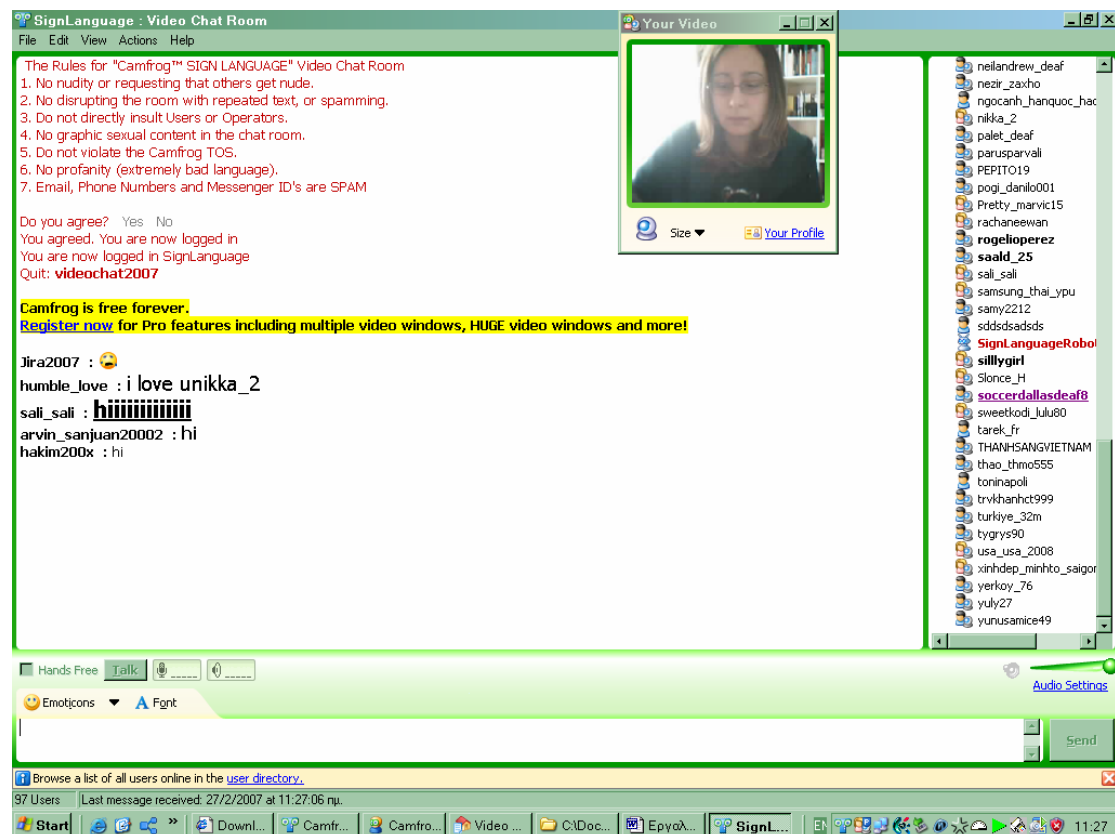
Από τη διεύθυνση <http://www.deafspot.net/deafblogs/index.html> που προαναφέραμε, η οποία λειτουργεί σαν δικτυακή πύλη, και μέσα από μενού μπορεί κανείς να φτάσει σε υπηρεσίες αναζήτησης ή και προσφοράς εργασίας, ενώ υπάρχει και μία υπηρεσία επικοινωνίας μέσω internet με γραπτό κείμενο και βίντεο (video relay) (<http://www.hamiltonrelay.com>).

Μία παρόμοια υπηρεσία προσφέρει και η βρετανική Sign Video Relay Service, αλλά μέσω αυτής ο κάθε Βρετανός κωφός, χρήστης της Βρετανικής Νοηματικής Γλώσσας μπορεί να συνομιλήσει με κάθε ακούοντα μη-γνώστη της νοηματικής, μέσω ενός μεταφραστή σε ζωντανό χρόνο είτε και αφήνοντας μεταφρασμένο μήνυμα στο e-mail, αν ο παραλήπτης δεν είναι διαθέσιμος (βλ. <http://www.signvrs.org.uk/index.html>).

Διαφορετική είναι η περίπτωση της Deaf Australia Online, μιας κοινότητας που έχει δημιουργηθεί από το Center of Excellence for Deaf and Hard of Hearing του Northern Melbourne Institute of TAFE (NMIT) (<http://online.nmit.vic.edu.au/deafonline/about.htm>) και λαμβάνει κρατική επιχορήγηση στα πλαίσια προγράμματος σχετικό με το δίκτυο και τις δεξιότητες γύρω από αυτό (Skills.net). Η εφαρμογή αφορά την παροχή εκπαίδευσης σε κωφούς Αυστραλούς στη χρήση του δικτύου, με στόχο την άρση του αποκλεισμού τους από την προστιθέμενη αξία της νέας αυτής γνώσης. Η υπηρεσία στηρίζεται στη δημιουργία ενός ασφαλούς intranet, στο οποίο τα μέλη της κοινότητας μπαίνουν με προσωπικούς κωδικούς και μπορούν να συζητάνε με σύγχρονη επικοινωνία (chatting), να δημιουργούν threads συζητήσεων και να ανταλλάσσουν e-mail (με καταβολή ετήσιας συνδρομής).

Τέλος, μία πολύ καλή υπηρεσία είναι το chat-room SignLanguage που έχει στηθεί και προσφέρεται μέσα από το Camfrog Video Chat, μία υπηρεσία τηλεδιάσκεψης εξαιρετικά χρήσιμη για την περίπτωση των κωφών ατόμων. Η εγκατάσταση του προγράμματος, η εγγραφή και συμμετοχή στα chat-rooms είναι δωρεάν. Η ροή της επικοινωνίας είναι πολύ ενδιαφέρουσα και απλή, μιας και δεν μεσολαβεί τίποτα μεταξύ της μητρικής γλώσσας των

κωφών (εκτός, βέβαια, από το μέσο). Υπάρχει πάντα και η δυνατότητα συνδιαλλαγής με γραπτό κείμενο, γεγονός αρκετά χρήσιμο για τις περιπτώσεις επικοινωνίας μεταξύ κωφού και ακούοντα, μη-γνώστη της νοηματικής ή συνομιλίας μεταξύ χρηστών διαφορετικών εθνικών νοηματικών γλωσσών, που η αγγλική (συνηθέστερα, αλλά ίσως και κάποια άλλη γραπτή γλώσσα) μπορεί να λειτουργήσει υποβοηθητικά. Η ένταξη στο chat γίνεται με την εγκατάσταση κατάλληλου λογισμικού, που προσφέρεται δωρεάν. Αν ο ενδιαφερόμενος διαθέτει υπολογιστή, πρόσβαση στο δίκτυο και web κάμερα μπορεί σχετικά εύκολα και άμεσα να χρησιμοποιήσει την υπηρεσία, μία εικόνα της οποίας σε λειτουργία βλέπουμε παρακάτω.

3. Δυνητική κοινότητα κωφών – ακουόντων

3.1 Εισαγωγή

Στα πλαίσια της εργασίας αυτή προτείνεται η δημιουργία μιας online κοινότητας κωφών και ακουόντων. Μια τέτοια κοινότητα συστήνεται, στον κόσμο που όλοι ζούμε, εκεί που οι ακούοντες προσεγγίζουν τους κωφούς, κι αυτό κατ' εξοχήν συμβαίνει στις σχολές εκμάθησης της νοηματικής γλώσσας από τους πρώτους. Συμβαίνει κατ' εξοχήν και στις οικογένειες των κωφών που δεν απαρτίζονται συνήθως μόνο από κωφά αλλά και από ακούοντα μέλη. Ο λόγος που δεν επιλέγουμε να ονομάσουμε την online κοινότητα "κοινότητα κωφών", είναι ότι δεν θέλουμε αυτή να φέρει όλο το βάρος και το στίγμα που στο παρελθόν απέκλειε τους κωφούς από την κοινωνία στο σύνολό της.

Όπως είδαμε και σε προηγούμενο κεφάλαιο, οι κωφοί έχουν υποφέρει πολύ από την γλωσσική και – συνεπώς – πολιτισμική καταπίεσή τους από τους ακούοντες, με αποτέλεσμα να έχει δημιουργηθεί μία πολύ κακή εικόνα των μεν προς τους δε, καθώς αυτή η δημιουργία των δύο ομάδων – κωφών-ακουόντων – έχει επιφέρει όλα τα φαινόμενα που χαρακτηρίζουν τις διομαδικές σχέσεις: στερεότυπα (σχετικά με τη γλώσσα), διακρίσεις, προκαταλήψεις (για το νοητικό δυναμικό), κοινωνική επιρροή (η επί χρόνια πίεση των ακουόντων προς τους κωφούς να απέχουν από τη χρήση της γλώσσας τους και να διδάσκονται με προφορικό και γραπτό λόγο), κοινωνική κατηγοριοποίηση (οι κουφοί-οι κανονικοί)(Παπαστάμου, 1990). Τα άμεσα θύματα όλων των διαδικασιών αυτών υπήρξαν και εξακολουθούν να είναι οι κωφοί, οι οποίοι ακριβώς για τους παραπάνω λόγους δημιούργησαν μια πολύ στενή κοινότητα, μια ομάδα, με όρους της κοινωνικής ψυχολογίας, που ζει στο περιθώριο της ακούουσας πλειοψηφούσας λοιπής κοινωνίας. Οι ακούοντες αισθάνονται οίκτο για τους κωφούς, για την αδυναμία τους να ακούσουν και για την συχνά θεωρούμενη αντι-αισθητική απόπειρά τους επικοινωνίας με αυτή που στο παρελθόν δεν αποτελούσε γλώσσα αλλά παντομιμική αναπαράσταση της πραγματικότητας, στα μάτια και τις αντιλήψεις τους. Οι κωφοί από τη μεριά τους, έρχονται αντιμέτωποι με ένα εχθρικό περιβάλλον που ακούει αλλά απορρίπτει αυτούς που δεν ακούν ως κατώτερους. Έχουν, λοιπόν, αναπτύξει ένα είδος επιθετικότητας απέναντι στους ακούοντες, σαν έναν μηχανισμό άμυνας απέναντι σε αυτό που τους απειλεί. Χαμένοι, όμως, από τη ρατσιστική αντιμετώπιση των κωφών είναι και η ίδια ακούουσα κοινωνία, καθώς εξοστρακίζει ένα ζωντανό κομμάτι της, στερούμενο της αλληλεπίδρασης με άλλους ανθρώπους και της προσφοράς της δικής τους γλωσσικής ιδιαιτερότητας στον συνολικό πολιτισμό.

Η άνθηση των κοινωνικών κινημάτων, η παγκοσμιοποίηση και η επιθυμία για συλλογικότητες έχει τα τελευταία χρόνια αναδείξει τις ιδιαιτερότητες ως αξίες και τις μειονότητες ως αξίες προστασίας. Το διαδίκτυο έχει καταλυτικά συντελέσει στο γεγονός, ως

μέσο που υποστηρίζει την επικοινωνία, επιζητά το καινούργιο και συνιστώντας ακόμα έναν νεωτερισμό στον οποίο εξ' ορισμού αποδίδονται αγνές προθέσεις. Τα ελπιδοφόρα από την άλλη μεριά μηνύματα από το πλήθος των ενδιαφερομένων για παρακολούθηση μαθημάτων νοηματικής γλώσσας δημιουργεί την αίσθηση ότι κάτι αλλάζει απέναντι στα κωφά άτομα και μέσα στο σύνολο της κοινωνίας.

Ένα παράδειγμα καταγεγραμμένο στη διεθνή βιβλιογραφία από την Nora E. Groce το 1985 στο βιβλίο της «Everyone here spoke sign language. Hereditary deafness on Martha's Vineyard» (Λαμπροπούλου, 1999), παρουσιάζει μια εντυπωσιακή όσο και φυσιολογικά απλή δίγλωσση κοινωνία, σε ένα νησί των ΗΠΑ. Σε αυτό, από τον 18^ο αιώνα μέχρι και τα μισά του 20^{ου}, οι κάτοικοι, σε ποσοστό 4% κωφοί λόγω ενδογαμίας και κληρονομικότητας, γνώριζαν και χρησιμοποιούσαν την αγγλική και τη νοηματική γλώσσα εξίσου. Οι κωφοί ήταν άνθρωποι που έχαιραν της ίδιας εκτίμησης με τους ακούοντες και συμμετείχαν στην οικονομική και κοινωνική ζωή του τόπου ισότιμα. Η κώφωση δεν θεωρούνταν άξια λόγου ή οτιδήποτε το εξαιρετικό.

Στα πλαίσια αυτά και με τις προσδοκίες που γεννάνε τα μηνύματα αδερφοσύνης και ισοτιμίας, προτείνουμε μια κοινότητα κωφών και ακούοντων. Η κοινότητα θα υπάρξει από σεβασμό προς τον συνάνθρωπο, από αναγνώριση της ιδιαιτερότητας της κώφωσης και της κουλτούρας των κωφών, από διάθεση κοινωνικής αλληλεπίδρασης, καλλιέργειας, προσφοράς, υποστήριξης. Οι όροι κωφοί και ακούοντες δεν φέρουν καμία αξιολογική βαρύτητα, μόνο περιγράφουν μια πραγματικότητα και μόνο ως προς το ίδιο της μη-ακοής και την εκπορευόμενη πολιτισμική ιδιαιτερότητα χαρακτηρίζουν τους ανήκοντες στην κάθε μία από τις κατηγορίες. Οι υπηρεσίες θα προσφέρονται από και προς όλα τα μέλη της, κωφά και ακούοντα.

3.2 Πώς θα φτιάξουμε την κοινότητά μας

Αυτό που έχει σημασία στην κοινότητα αυτή είναι η παροχή αυξημένων σημείων κοινωνικής παρουσίας, τέτοιων που δεν θα περιορίζουν την επικοινωνία στο γραπτό κείμενο, μιας και αυτό δεν επιτρέπει την επικοινωνία με την πλειοψηφία των κωφών ατόμων. Η θεωρία της κοινωνικής παρουσίας (social presence theory, Short et al, 1976) προτείνει ότι το μέσο που οι άνθρωποι διαλέγουν για να επικοινωνήσουν είναι αυτό που καλύτερα μπορεί να μεταφέρει το μήνυμά τους, έτσι ώστε η μεσολάβηση της επικοινωνίας να μένει απαρατήρητη, χρησιμοποιώντας όλα τα απαραίτητα γι' αυτό το σκοπό κανάλια. Η απουσία τέτοιων σημείων είναι ένα αρκετά συνηθισμένο χαρακτηριστικό πολλών δυνητικών κοινοτήτων, ιδιαίτερα αυτών που χρησιμοποιούν τον γραπτό λόγο και συνιστούν κανάλι σύγχρονης επικοινωνίας, όπως η πλειοψηφία των chat-rooms, η αντιστάθμισή τους, όμως, συχνά είναι εντυπωσιακή,

μέσα από τη χρήση των εικονιδίων τύπου emoticon ή smiley και της γραπτής ορολογίας-αργκώ (π.χ. συντομογραφίες) που έχει αναπτυχθεί για τον λόγο αυτό ακριβώς.

Κάτι τέτοιο, όμως, δεν θα ήταν αρκετό στην δική μας κοινότητα, όπου η επικοινωνία πρέπει να επιτρέπει τη χρήση της γλώσσας ενός εξ' ορισμού βασικού συστατικού μέρους αυτής, της νοηματικής, δηλαδή. Ο γραπτός, λοιπόν, λόγος δεν επαρκεί ούτε καν συνιστάται για την εν λόγω κοινότητα, τουλάχιστον όχι ως μοναδικό κανάλι επικοινωνίας, μιας και δεν μπορεί αυτός να εκφράσει τις σκέψεις, τη γλώσσα ενός μεγάλου και καθοριστικού μέρους των επικείμενων μελών της. Είναι απαραίτητη η αυξημένη χρήση οπτικών καναλιών για τη διάχυση στις τάξεις της πληροφορίας και την αποτελεσματική και απρόσκοπτη επικοινωνία, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι θα αποκλειστεί η δυνατότητα γραπτής έκφρασης, αφού αυτή πιθανώς θα είναι απαραίτητη σε ακούοντες που δεν γνωρίζουν σε ικανοποιητικό βαθμό – ή ακόμα – την ελληνική νοηματική γλώσσα.

Η Champion (2006) πηγαίνει ένα βήμα πιο πέρα, θεωρώντας την κοινωνική παρουσία, την αίσθηση, δηλαδή, ότι υπάρχουν και άλλοι άνθρωποι στην κοινότητα, όχι αρκετή για την ουσιαστική συμμετοχή σε μια κοινότητα του διαδικτύου. Προτείνει, αντίθετα, την έννοια της πολιτισμικής παρουσίας (cultural presence), ως αυτή που δίνει στα μέλη των δυνητικών κοινοτήτων την αίσθηση του ανήκειν σε μία ξεχωριστή αλληλεπιδραστική συνθήκη σαν διαμορφωτές της και όχι σαν απλοί παριστάμενοι. Αυτή η έννοια εξυπηρετεί τους σκοπούς και της δικής μας κοινότητας, η οποία διέπεται από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της μη λεκτικής επικοινωνίας και της αποδοχής και εντρύφησης σε μια κουλτούρα διαφορετική από αυτή των περισσότερων ακούντων.

Η δημιουργία ενός δυνητικού τόπου που θα μπορέσει να φιλοξενήσει στα όρια του κυβερνοχώρου μια κοινότητα είναι μια υπόθεση που δεν οδηγεί σε ασφαλή αποτελέσματα. Η επιτυχία της κοινότητας, ότι, δηλαδή, θα μπορέσει να δουλέψει, να υπάρξει στην πράξη ως τέτοια δεν μπορεί να προβλεφθεί από την αρχή. Οι δυναμικές που αναπτύσσονται ανάμεσα στα μέλη της γίνονται ορατές μόλις αυτή συνέρχεται σε σώμα και εξελίσσονται διαρκώς. Υπάρχουν πολλές κατευθυντήριες γραμμές για το πώς μπορεί κανείς να φτιάξει μία καλή κοινότητα online, αλλά ακόμα και η καλύτερη κατασκευή δεν μπορεί να εγγυηθεί την επιτυχία (Preece, 2006). Οι Beenen et al. (2004) σημειώνουν τη μικρή, πολύ συχνά, συμμετοχή σε κοινότητες, στις οποίες η πλειοψηφία των συνεισφερθέντων σε αυτή μηνυμάτων προέρχεται από τη συντριπτική μειοψηφία των μελών τους.

Η Preece δίνει στο εγχειρίδιό της συστάσεις για το πώς μια κοινότητα μπορεί να επιτύχει τους σκοπούς της, εστιάζοντας σε δύο παράγοντες: την κοινωνικότητα και την ευχρηστία. Με τον όρο **κοινωνικότητα** αναφέρεται στη δυνατότητα παροχής και διατήρησης ενός καλού επιπέδου επικοινωνίας ανάμεσα στα μέλη της κοινότητας, σε όλα τα στάδια της συμμετοχής τους σε αυτή, ξεκινώντας από την αρχική γνωστοποίηση του λόγου ύπαρξής της και φτάνοντας μέχρι την καθαυτή, συνεχή αλληλεπίδραση. Η **ευχρηστία**, από την άλλη,

αναφέρεται στην παροχή κατάλληλων τεχνολογιών/μέσων για την διευκόλυνση και υποστήριξη της επικοινωνίας.

Ένας καθοριστικός παράγοντας για την επιτυχία της κατασκευής του δνητικού χώρου που θα φιλοξενεί την «κοινότητα» είναι η συμπερίληψη των αναγκών των επίδοξων μελών. Έρευνες (Puri et al, 2004, Merkel et al, 2004) παρουσιάζουν μία συμμετοχική διαδικασία αλληλεπίδρασης, ανταλλαγής απόψεων, παροχής τεχνογνωσίας, καταγραφής των αναγκών και των επιθυμιών, συνεργασίας ενδιαφερόμενων μερών-μελών για το σχεδιασμό μιας κοινότητας που θα εδρεύει σε έναν δνητικό χώρο. Στη διαδικασία αυτή όλα τα εμπλεκόμενα μέρη – και κυρίως οι τελικοί χρήστες – έχουν βαθμό συμμετοχής. Η συμμετοχή μπορεί να αφορά κατ' ελάχιστο τη διατύπωση των προσδοκιών από το τελικό αποτέλεσμα ώστε αυτό να ανταποκρίνεται στις πραγματικές τους ανάγκες εντός της κοινότητας (περίπτωση ανάπτυξης πληροφοριακών συστημάτων υγείας αναπτυσσόμενων χωρών, Puri et al, 2004), ή την εξ' ολοκλήρου κατασκευή της πλατφόρμας (ιστοτόπου, κοινότητας εξάσκησης, community of practice, Merkel et al, 2004) που θα εξυπηρετεί τους σκοπούς τους.

Ο βαθμός συμμετοχής των τελικών χρηστών της κοινότητας στη διαδικασία κατασκευής της στην πρώτη περίπτωση περιορίζεται στην καταγραφή απαιτήσεων λόγω της έλλειψης της απαιτούμενης τεχνογνωσίας. (Το παράδειγμα προέρχεται από αναπτυσσόμενο μέρος του κόσμου, όπου οι άνθρωποι που θα απολάμβαναν υπηρεσίες από τη συμμετοχή στην κοινότητα δεν είχαν τη δυνατότητα να αποκτήσουν πρότερη πρόσβαση στη γνώση αυτή). Στη δεύτερη περίπτωση, αντίθετα, οι άνθρωποι που υποκινούν τις διαδικασίες για την ανάπτυξη κάθε προγράμματος (συνήθως ακαδημαϊκοί) λειτουργούν ως βοηθοί (facilitators), χωρίς να ενεργούν αντί των ενδιαφερόμενων, αλλά αντίθετα ενισχύοντας την ομάδα στο να πάρει τις δικές της αποφάσεις και να τη διευκολύνει όπου πραγματικά απαιτείται. Η διαδικασία αυτή διαφέρει από την πρακτική της ανάθεσης της κατασκευής μιας δνητικής κοινότητας σε εξωτερικά αυτής μέλη, καθώς αυτή οδηγούσε σε προϊόντα που δεν αντιπροσώπευαν την κοινότητα, ούτε κάλυπταν σε τελική ανάλυση της ανάγκες της (Merkel et al, 2004).

Η κοινότητα που με την εργασία αυτή προτείνουμε γεννήθηκε, βέβαια, στις σκέψεις της υπογράφουσας, φιλοδοξεί, όμως, να συμπεριλάβει στο σχεδιασμό της και τις ανάγκες των ανθρώπων που θα γίνουν πιθανόν μέλη της, προκειμένου να αυξήσει το αίσθημα της ιδιοκτησίας και όχι της φιλοξενίας μέσα στους κόλπους – τις σελίδες – της. Η διαδικασία αυτή, άλλωστε, μπορεί να λειτουργήσει και σαν μέσο ενημέρωσης για την υπό σχεδιασμό και μελλοντική ανάπτυξη κοινότητα και να εμπλέξει τα επίδοξα μέλη της σε αυτή, μεγάλωνοντας τις πιθανότητες αυτή να αναπτυχθεί πραγματικά, με καλές προϋποθέσεις και να μην καταλήξει ανενεργή λόγω μειωμένης συμμετοχής και ενδιαφέροντος.

3.3 Έρευνα

Προκειμένου ο σχεδιασμός της κοινότητας να χαρακτηρίζεται από τα αιτήματα των ανθρώπων που θα την απαρτίσουν και τις επιθυμίες-προσδοκίες τους από αυτή, προσπαθήσαμε να εισχωρήσουμε σε μερικές από τις κοινότητές τους, να τους γνωστοποιήσουμε τις προθέσεις μας και να καταγράψουμε τις απαιτήσεις τους από μια δυνητική κοινότητα. Συμμετέχοντας σε φόρουμ ανθρώπων με αναπηρίες (<http://www.disabled.gr/portal/modules.php?name=Forums>) και δηλώνοντας ξεκάθαρα το αίτημα για λήψη πληροφοριών και την πρόθεση να παρατηρήσουμε την online και κατά το δυνατόν offline συμπεριφορά της κοινότητας, επιβεβαιώσαμε το χάσμα που υπάρχει ανάμεσα σε κωφούς και Κωφούς. Συγκεκριμένα, οι πρώτοι έχουν πολύ καλή ποιότητα προφορικού και γραπτού ελληνικού – ακόμα και αγγλικού, πολλές φορές, λόγου – και χειλοανάγνωσης, αλλά δεν γνωρίζουν νοηματική γλώσσα και δεν επικοινωνούν με κωφούς νοηματιστές. Οι άνθρωποι αυτοί δεν είναι αποδεκτοί από την κοινότητα των Κωφών, στοιχεία που επαληθεύουν τα όσα καταγράφονται στη βιβλιογραφία, όπως είδαμε και νωρίτερα.

Επίσης, πήραμε μέρος σε πρώιμες διαδικασίες «κοινότητας», όπως αυτές που αναπτύσσονται σε δωμάτια επικοινωνίας (chat-room) με σχετικά θέματα (π.χ. «signLanguage»). Εκεί διαπιστώθηκε η μικρή συμμετοχή Ελλήνων κωφών, πιθανώς, όχι, όμως, κατ' αναλογία μικρότερη της offline ελληνικής κοινότητας των κωφών. Η επικοινωνία, πάντως, που αναπτύσσεται εκεί φαίνεται να είναι ιδιαίτερα ικανοποιητική για τα μέλη της, αν και παρατηρήθηκαν αρκετές παραβιάσεις των τυπικών κανόνων συμπεριφοράς (netiquette) που σαφώς ορίζει ότι απαγορεύεται η προβολή γυμνού μέσα από την εικόνα που αποστέλλεται από τον κάθε χρήστη στους υπόλοιπους μέσα από προσωπικές κάμερες και παρά την παρουσία administrator και moderators που συχνά την κάνουν αισθητή. Εκτός της συχνής, δυστυχώς, παρασπονδίας αυτής, πολλοί χρήστες εμφανίζονται επανειλημμένα και συζητούν με άλλους νοηματίζοντας, γεγονός που πιθανώς δηλώνει την ικανοποίηση που παίρνουν από τη συμμετοχή τους στο chat-room. Αξιοσημείωτο είναι και το γεγονός ότι οι περισσότεροι χρήστες είναι αραβικής και ασιατικής καταγωγής (όπως οι ίδιοι, τα ονόματα και τα χαρακτηριστικά τους δηλώνουν), ενώ αρκετοί είναι και οι αμερικανοί και οι ευρωπαίοι. Ακόμα ενδιαφέρον είναι και το γεγονός ότι αρκετοί χρήστες δεν γνωρίζουν καθόλου καμία εθνική νοηματική γλώσσα ούτε έχουν επίγνωση της κοινότητας των κωφών που εξ' ορισμού το συγκεκριμένο chat-room εξυπηρετεί.

Τέλος, για την κωδικοποιημένη καταγραφή των χαρακτηριστικών και των επιθυμιών όσων πιστεύουμε ότι θα μπορούσαν να ενδιαφέρονται για μία τέτοια κοινότητα κωφών-ακουόντων, δημιουργήθηκε το παρακάτω ερωτηματολόγιο, το οποίο μοιράστηκε σε κωφούς και ακούοντες, δασκάλους κωφών, μαθητές της ελληνικής νοηματικής γλώσσας, ερευνητές, φίλους και οικείους κωφών. Στους κωφούς που δεν διέθεταν πολύ ανεπτυγμένη την

ικανότητα ανάγνωσης και γραφής το ερωτηματολόγιο παρουσιάστηκε στη νοηματική και καταγράψαμε τις απαντήσεις που μας δόθηκαν στη γλώσσα τους.

**Ερωτηματολόγιο για το σχεδιασμό δυνητικής κοινότητας
κωφών-ακουόντων**

Φύλο: άνδρας ☐ γυναίκα ☐

Ηλικία:

Επίπεδο εκπαίδευσης:

Δημοτικό	☐
Γυμνάσιο	☐
Λύκειο	☐
Ανώτερη (αντικείμενο:)	☐
Ανώτατη (επιστήμη:)	☐

Επαγγελματική (φοιτητική) ιδιότητα – τομέας:

Φοιτήτρια/φοιτητής:	☐
Άνεργη -ος	☐
Οικιακά	☐
Υπάλληλος:	☐
Ελεύθερη -ος επαγγελματίας:	☐
Άλλο (αναφέρατε:)	☐

Σχέση με την κοινότητα κωφών – κωφούς

Καμία	☐
Κωφή -ός	☐
Γονιός κωφής -ού	☐
Αδερφή -ός κωφής -ού	☐
Συγγενής κωφής -ού	☐
Φίλη -ος κωφής -ού	☐
Επαγγελματίας σχετιζόμενος (αναφέρατε πώς:)	☐
Μαθήτρια/μαθητής της ΕΝΓ	☐
Άλλο (αναφέρατε:)	☐

Γνώση ελληνικής νοηματικής γλώσσας:

Μητρική	☐
Καμία	☐
Βασική	☐
Μέτρια	☐

Καλή	
Πολύ καλή	
Άριστη – διερμηνεία	

Ικανότητα χρήσης του γραπτού λόγου – γραφή

Καθόλου	
Μικρή	
Μέτρια	
Ικανοποιητική	
Πολύ καλή	
Άριστη	

Ικανότητα χρήσης του γραπτού λόγου – ανάγνωση

Καθόλου	
Μικρή	
Μέτρια	
Ικανοποιητική	
Πολύ καλή	
Άριστη	

Γνώση χειρισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών

Καθόλου	
Μικρή	
Μέτρια	
Ικανοποιητική	
Πολύ καλή	
Άριστη	

Ικανότητα πλοήγησης στο ίντερνετ

Καθόλου	
Μικρή	
Μέτρια	
Ικανοποιητική	
Πολύ καλή	
Άριστη	

Θα συμμετείχατε σε μία κοινότητα κωφών-ακουόντων στο ίντερνετ; γιατί;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
.....
Τι θα περιμένατε από αυτή; τι θα προσφέρατε εσείς σ' αυτή;

Καθημερινή επικοινωνία με χρήση κάμερας	
Καθημερινή γραπτή επικοινωνία	
Απόκτηση βασικών γνώσεων νοηματικής	
Υποστήριξη της εκμάθησης νοηματικής	
Διαμόρφωση επιστημονικής ορολογίας μέσα από κατάλληλες διαβουλεύσεις	
Δυνατότητα διατήρησης δημόσιου ηλεκτρονικού ημερολογίου (blog)	
Δυνατότητα διατήρησης δημόσιου ηλεκτρονικού ημερολογίου (video blog)	
Πληροφορίες για τεχνολογικά βοηθήματα (κοχλιακά εμφυτεύματα, συσκευές ειδοποίησης κλπ.)	
Πληροφόρηση για τη σχετική με την κώφωση νομοθεσία, διατάξεις κλπ.	
Δυνατότητα καλλιτεχνικής έκφρασης (ανάρτηση θεατρικών/ποιητικών βίντεο, φωτογραφίες εικαστικών έργων κλπ.)	
Άλλο...	

...Παρακαλώ παρουσιάστε οποιαδήποτε υπηρεσία θα επιθυμούσατε να περιέχει μία τέτοια κοινότητα κωφών-ακουόντων. Σχολιάστε τα παραπάνω αν επιθυμείτε.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
Έχετε προηγούμενη εμπειρία συμμετοχής σε κοινότητα του ίντερνετ;

Ναι	
Όχι	

Αν ναι, ποια ήταν η γλώσσα επικοινωνίας σε αυτή;

Ελληνική νοηματική γλώσσα	
Γραπτά ελληνικά	
Άλλη. Αναφέρατε:	

Αξίζει να σημειωθεί ότι η έρευνα συνάντησε δυσκολίες στην προσέγγιση επίσημων φορέων και οργάνων που εκπροσωπούν την κοινότητα των κωφών, όπως σχολεία και οργανώσεις κωφών και σχολές εκμάθησης της ελληνικής νοηματικής γλώσσας, με αποτέλεσμα τα ερωτηματολόγια να απαντηθούν από μικρό αριθμό ανθρώπων (17). Αν και τα άτομα προέρχονται από όλες τις προαναφερθείσες ομάδες-στόχους, λόγω του μικρού αριθμού δείγματος, τα δεδομένα δεν μπορούν να θεωρηθούν αντιπροσωπευτικά του συνολικού

πληθυσμού που μας ενδιαφέρει. Αυτός είναι και ο λόγος που δεν παρουσιάζουμε τα αποτελέσματά της αλλά μόνο τον απόηχο των εντυπώσεων που αφήνουν.

Οι λόγοι της αδυναμίας ανάπτυξης της έρευνας σε μεγάλες – στοχευμένες – ομάδες πληθυσμών ήταν χρονικοί περιορισμοί, γραφειοκρατικοί, προκατάληψης απέναντι στην ικανότητα των κωφών να απαντήσουν (από την πλευρά εκπαιδευτικών), υπερευαίσθησίας, υπερπροστασίας και αποκλεισμού των μελών της κοινότητας (κωφοί μαθητές, γονείς). Μόνο στο σχολείο του Εθνικού Ιδρύματος Κωφών αποκτήσαμε εύκολη πρόσβαση και είχαμε τη βοήθεια μεγάλου σχετικού φορέα.

Από την έρευνά μας βλέπουμε ότι οι δύο ενήλικες – και δη επιστήμονες – κωφοί από τους τρεις που συμμετείχαν και το μοναδικό βαρήκοο άτομο δεν είχαν καμία γνώση χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών και συνεπώς πρόσβαση στο διαδίκτυο, σε αντίθεση με ένα κωφό κορίτσι ηλικίας 10 ετών. Βεβαίως, υπήρχαν και άλλα άτομα στην έρευνά μας που δεν γνώριζαν καθόλου να χρησιμοποιούν υπολογιστές, αλλά οι περισσότεροι στο σύνολό τους ενδιαφέρονται για την κοινότητα που σχεδιάζουμε, και μάλιστα για πλήθος από τις υπηρεσίες που προτείνουμε, με προεξάρχουσες τη δυνατότητα καλλιτεχνικής έκφρασης, τη δυνατότητα υποστήριξης της εκμάθησης νοηματικής γλώσσας, την επικοινωνία και την πληροφόρηση για θέματα σχετικά με την κώφωση.

Το γεγονός της παντελούς άγνοιας χειρισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών από άτομα που συμμετέχουν στη σχολική-εκπαιδευτική διαδικασία είναι πολύ σημαντικό και οφείλει να τύχει μεγαλύτερης προσοχής, τόσο από επίσημους φορείς, όσο και από τους ανθρώπους που θα κληθούν να αναπτύξουν την εν λόγω κοινότητα. Τα σχολεία ειδικής αγωγής, κωφών ή και γενικά συνιστούν έναν από τους πιο κατάλληλους φορείς στήριξης της κοινότητας, λόγω του πλήθους των ατόμων που εμπλέκουν στη διαδικασία λειτουργίας τους, αποτελώντας και τα ίδια κοινότητες. Ακόμα, το γεγονός της εκπαιδευτικής διαδικασίας που επιτελούν ταιριάζει με την πιλοτική και πειραματική φάση που κατ'ανάγκη θα έχει η κοινότητά μας στην αρχή της εφαρμογής της. Τέλος, η ικανότητα αφομοίωσης των νέων, ακριβώς λόγω της εκπαιδευτικής διαδικασίας στην οποία συμμετέχουν τους καθιστά εύκολους δέκτες νεωτερισμών. Η ενημέρωση για τη δημιουργία και ύπαρξη της κοινότητας και η εκπαίδευση των ανθρώπων που πιθανότατα θα ωφεληθούν από τη συμμετοχή τους σε αυτή πρέπει να είναι αναπόσπαστο κομμάτι της σύστασής της, με διαδικασίες τόσο on-line όσο και off-line. Η προσπάθεια προσέγγισης φορέων στο πλαίσιο της έρευνας για τις απαιτήσεις από μια τέτοια κοινότητα εξυπηρέτησε εμμέσως και το σκοπό αυτό, μιας και γνωστοποίησε το ενδιαφέρον μας για την προοπτική ανάπτυξής της, λαμβάνοντας, μάλιστα ευνοϊκές αντιδράσεις. Η συμμετοχή ήταν, βέβαια, μικρή και μάλλον επιφυλακτική, αλλά ο ενθουσιασμός για την ιδέα μεγάλος, ακόμα και από ανθρώπους που δεν έχουν καθόλου γνώση του κυβερνοχώρου και των δυνατοτήτων του, γεγονός το οποίο αφήνει περιθώρια αισιοδοξίας για την συνέχιση και υλοποίησή της.

4. Υπηρεσίες

Η κοινότητα κωφών-ακουόντων που προτείνουμε, συστήνεται για να υποστηρίξει την επικοινωνία και τις ανάγκες των κωφών και όσων ενδιαφέρονται γι' αυτούς, τη γλώσσα και την κουλτούρα τους. Αυτό πρέπει να γίνει σαφές μέσα από όλες τις σελίδες και περισσότερο από την αρχική σελίδα του δικτυακού τόπου που θα φιλοξενεί την κοινότητα. Ο δικτυακός τόπος που σχεδιάζουμε πρέπει να έχει τη μορφή μιας δικτυακής πύλης προς μία σειρά από υπηρεσίες που θα προσφέρουν ενημέρωση και αμφίδρομη επικοινωνία. Θα φιλοξενεί την κοινότητα που προσπαθούμε να δημιουργήσουμε, θα στοχεύει στην εγκόλπωση όλων όσων σχετίζονται κατά οποιονδήποτε τρόπο με την κώφωση, τους κωφούς και τη νοηματική τους γλώσσα και κουλτούρα, κωφούς και ακούοντες και φιλοδοξεί να αντιπροσωπεύει κατά το δυνατόν τις προσδοκίες τους από αυτή. Για να συμβεί κάτι τέτοιο απαραίτητη προϋπόθεση – πέρα από την εξ' ορισμού επίγνωση του σκοπού σύστασής του – είναι οι συμμετέχοντες σε αυτόν να σέβονται τα άλλα μέλη. Για την κοινότητα αυτή ο σεβασμός αποδεικνύεται έμπρακτα από την αναγνώριση της νοηματικής γλώσσας ως επίσημης γλώσσας των κωφών, την αποδοχή των κωφών που για διάφορους λόγους δεν την έχουν μάθει και την παραδοχή της αρχής της ισοτιμίας ανάμεσα σε όλα τα μέλη, όποια γλώσσα και αν προτιμούν. Τα παραπάνω μπορούν και πρέπει να ορίζονται ρητά από όρους συμμετοχής στην κοινότητα κατά την αρχική πρόσβαση σε αυτή.

Η πρόσβαση στην κοινότητά μας θα γίνεται μέσα από την επίσκεψη της αρχικής της σελίδας και ένα δηλωτικό της φύσης και του χαρακτήρα της url (πχ, www.deaf-hearingcommunity.gr). Για να γίνει κανείς μέλος θα πρέπει να εγγραφεται σε αυτή μέσα από μία φόρμα συμπλήρωσης στοιχείων και την απόκτηση ενός username και password. Τα εγγεγραμμένα μέλη θα έχουν πλήρη δικαιώματα συμμετοχής στις υπηρεσίες και επικοινωνίας με τους διαχειριστές αυτής, ενώ πρόσβαση σε περιορισμένες υπηρεσίες (ενημέρωσης, πληροφόρησης, links και το netiquette) θα μπορούν να έχουν και επισκέπτες της κοινότητας που δεν επιθυμούν να εγγραφούν σε αυτή.

Chat και video chat-room

Εξ' αιτίας της αδυναμίας ακοής των κωφών και του γεγονότος ότι το πρωταρχικό κανάλι επικοινωνίας τους είναι το οπτικό (ας μην ξεχνάμε ότι οι κωφοί που έχουν καλλιεργήσει την ομιλία μπορούν να γίνουν αντιληπτοί από τους ακούοντες), η online κοινότητα που περιλαμβάνει κωφούς πρέπει να διαθέτει τη δυνατότητα επικοινωνίας μέσα από την εικόνα, ώστε να εξυπηρετεί απόλυτα τις επικοινωνιακές τους ανάγκες. Η πρώτη, λοιπόν, και μία από τις σημαντικότερες υπηρεσίες που μπορεί να προσφέρει η online κοινότητά μας στα μέλη της, είναι η σύγχρονη επικοινωνία (**chatting**) με τα πλέον κατάλληλα μέσα, με κάμερες που θα δίνουν ζωντανή εικόνα του κάθε χρήστη. Με τον τρόπο

αυτό η γλώσσα δεν θα είναι τα γραπτά ελληνικά, ή το ακόμη πιο δυσνόητο μίγμα ελληνικών με λατινικούς χαρακτήρες (greeklish) αλλά η ελληνική νοηματική γλώσσα. Η υπηρεσία αυτή προσφέρεται μεμονωμένα από δικτυακούς τόπους (π.χ. από το www.camfrog.com), με συμμετοχή από άτομα από όλον τον κόσμο, αλλά με μικρή συμμετοχή από Έλληνες κωφούς. Η υπηρεσία αυτή είναι ιδιαίτερα χρήσιμη για κωφούς ανθρώπους που δεν ζουν σε μεγάλα, αστικά κέντρα της χώρας, όπου οι κωφοί είναι λιγότεροι και η επικοινωνία με άλλους κωφούς δεν είναι τόσο συχνή, με αποτέλεσμα οι άνθρωποι αυτοί να στερούνται τη γλώσσα τους. Η δυνατότητα να συζητούν με άλλους κωφούς οποτεδήποτε και από το δικό τους χώρο – ει δυνατόν – είναι μία σημαντική καινοτομία, και η ευκαιρία του διαδικτύου να καταργήσει ταυτόχρονα δύο σημαντικούς αποκλεισμούς, τον γεωγραφικό και τον κοινωνικό.

Η χρήση καμερών, για την επικοινωνία κωφών ή και ακούντων χρηστών της νοηματικής γλώσσας, είναι της ίδιας αξίας με την γραπτή επικοινωνία που λαμβάνει χώρα στα διάφορα chat-rooms του διαδικτύου, και πιθανώς μεγαλύτερη, μιας και πολύ περισσότερα σημεία από τον γραπτό λόγο μεταφέρονται, όπως οι εκφράσεις του προσώπου, που στη νοηματική γλώσσα είναι, άλλωστε, αναπόσπαστο γλωσσολογικό σημείο (Λαμπροπούλου, 1997), καθώς είναι φορείς του νοήματος που συχνά συνοδεύουν τα χέρια και τις κινήσεις του σώματος.

Παράλληλα, η γραπτή επικοινωνία δεν πρέπει να αποκλειστεί από την ίδια υπηρεσία, μιας και θα βοηθήσει τους λιγότερο καλούς γνώστες της νοηματικής να επικοινωνούν με τους πιο έμπειρους. Σε αυτό μπορεί να συντελέσει και η παροχή και χρήση εικονιδίων, που, όπως στα περισσότερα chat-rooms, προσφέρονται σαν προεπιλογές και μπορούν να συμπληρώσουν τον γραπτό λόγο με συναισθήματα, εικονικά αναπαριστώμενα. Η υπηρεσία αυτή μπορεί να δομηθεί κατά τρόπο ανάλογο με τα φόρουμ και chat-room και ενδιάμεσο των δύο, ώστε διαφορετικά κανάλια να αντιστοιχούν σε διαφορετικό περιεχόμενο, επίπεδο και στόχο επικοινωνίας.

Chat-room ορολογίας

Ερχόμαστε, έτσι, σε μία διάκριση των αντικειμένων που θα πραγματεύονται τα διάφορα video chat-room (ή και τα απλά chat-room): δωμάτια για καθημερινή επικοινωνία, δωμάτια στα οποία μπορούν οι αρχάριοι στη νοηματική να εξοικειωθούν περισσότερο με τη γλώσσα και να την αναπτύξουν διευκολύνοντας την επικοινωνία τους και τέλος δωμάτια με στόχο τη συνεργατική παραγωγή γνώσης. Τα τελευταία θα επιτελούν έναν πρακτικό, τεχνοκρατικό και συγκεκριμένο σκοπό: την συζήτηση ανάμεσα σε κωφούς και ακούντες επιστήμονες, μαθητές, φοιτητές, μαθητές της ελληνικής νοηματικής γλώσσας, διερμηνείς της και επαγγελματίες, επί θεμάτων εξειδικευμένων επιστημονικών πεδίων προκειμένου να διαμορφωθούν κατάλληλες ορολογίες στην ελληνική νοηματική γλώσσα που θα βοηθήσουν την προώθηση και την διευκόλυνση της ένταξης των κωφών σε επιστημονικούς χώρους.

Αυτή η υπηρεσία, βέβαια, χρειάζεται σοβαρή προσπάθεια και την απαιτούμενη συμμετοχή από ανθρώπους με ειδικές γνώσεις στα διάφορα επιστημονικά πεδία, καθώς και ένα σχετικά υψηλό εύρος συμμετοχής κωφών, αν θέλουμε οι διαμορφούμενες ορολογίες να είναι όχι μόνο κατάλληλες αλλά και σημαντικές, και ως τέτοιες αποδεκτές από αυτούς.

Ένα αντίστοιχο παράδειγμα αποτελούν αυτή τη στιγμή στο διαδίκτυο, οι χιλιάδες ιστοσελίδες παραγωγής συνεργατικής γνώσης που ονομάζονται wikis. Σε ένα wiki, οποιοσδήποτε ενδιαφερόμενος μπορεί να καταγράψει όσα γνωρίζει για ένα προκαθορισμένο θέμα, να διορθώσει και να σχολιάσει όσα έχουν καταγράψει οι προηγούμενοι, πάντοτε τεκμηριώνοντας και παραθέτοντας τις πηγές του.

Η συζήτηση που θα στοχεύει στην ανάπτυξη επιστημονικών όρων στα πλαίσια της νοηματικής γλώσσας προς εξυπηρέτηση των κωφών επιστημόνων και των νέων που θα αποκτήσουν, με αυτό τον τρόπο ευκολότερη πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και τα επιστημονικά επαγγέλματα μπορεί να υλοποιηθεί μέσα από λογικές τύπου wiki, όχι, όμως, ως προς το text-based κομμάτι τους. Συγκεκριμένα το μέρος των wiki που εξυπηρετεί τη σύνθεση και την συσσώρευση γνώσης από κάθε έναν που θέλει να προσφέρει σε μία τέτοια εγκυκλοπαιδικού τύπου συλλογική προσπάθεια είναι το ζητούμενο από αυτή την υπηρεσία. Και αυτή, όμως, πρέπει να βρίσκεται σε μορφή που θα μπορεί να είναι σημαντική για τους κωφούς, άρα οπτική. Οι Πανσεληνά, Σιγάλας και Τζουγκράκη παρουσιάζουν το 2005 ένα πολυμεσικό εργαλείο για τη διδασκαλία της χημείας σε κωφούς μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, εργαλείο που περιλαμβάνει γραπτό λόγο, βιντεοσκοπημένη νοηματική μετάφρασή του και οπτικό υλικό που καθιστά τους όρους της χημείας προσβάσιμους στην οπτική αντίληψη που μπορούν να έχουν οι κωφοί για τον κόσμο και δη για τον μικρόκοσμο που μελετά η επιστήμη της χημείας. Οι όροι έχουν αποδοθεί από κωφούς επιστήμονες της χημείας, κωφό γλωσσολόγο και κωφούς μαθητές που έχουν διδαχθεί χημεία. Το παράδειγμα αυτό αποδεικνύει ότι η ορολογία μπορεί να είναι προσβάσιμη για τους κωφούς, αρκεί αυτοί να την διαμορφώνουν και να την διδαχθούν, άρα η υπηρεσία μπορεί να είναι εξαιρετικά χρήσιμη στη διάδοση της ορολογίας στους κωφούς που ενδιαφέρονται γι' αυτή.

Η διαδικασία μπορεί να περνά τόσο μέσα από το γραπτό κανάλι, εκεί που οι κωφοί δεν έχουν την απαιτούμενη ορολογία και η συνδρομή των ακουόντων αντίστοιχων επιστημόνων είναι απαραίτητη, στα πλαίσια ενός δημόσιου διαλόγου (του οποίου το ζητούμενο είναι, βέβαια, η ευρεία συμμετοχή), να προχωρήσει στην οπτική αναπαράσταση-απεικόνισή τους στη νοηματική γλώσσα όταν οι κωφοί είναι πια εξοικειωμένοι με τους όρους και μπορούν να προτείνουν κατάλληλες χειρομορφές, για να διαμορφώσουν εντέλει την αντίστοιχη ορολογία στη γλώσσα τους.

Για να δουλέψει η υπηρεσία αυτή απαιτείται η δυνατότητα αποθήκευσης των σημαντικών, τουλάχιστον, σημείων του διαλόγου, είτε πρόκειται για γραπτές παρατηρήσεις είτε για βίντεο σε νοηματική, σε ονοματοδοτημένα (annotated) αρχεία αντίστοιχου τύπου

(κειμένου-βίντεο), τα οποία θα συμβουλευόνται οι άνθρωποι που συμμετέχουν στη διαδικασία καθώς αυτή θα εξελίσσεται, μέχρι την τελική κατοχύρωση, τουλάχιστον στις τάξεις της κοινότητας, του πλέον κατάλληλου και αποδεκτού νοήματος.

Εισαγωγή στην ΕΝΓ

Άλλο ένα ζητούμενο από την κοινότητά μας είναι να εισαγάγει τους ενδιαφερόμενους στη γλώσσα των Ελλήνων κωφών, την ελληνική νοηματική. Αυτό μπορεί να γίνει μέσα από τη δημιουργία μιας βάσης δεδομένων, μιας αποθήκης σύντομων βίντεο που θα αποδίδουν στην ελληνική νοηματική γλώσσα λέξεις και φράσεις που χρειάζεται ένας εντελώς αμύητος σε αυτή για να επικοινωνήσει σε βασικό επίπεδο με έναν κωφό. Τέτοιες μπορεί να είναι χαιρετισμοί (καλημέρα, καλησπέρα, γεια σου), συστάσεις (πώς σε λένε; τι δουλειά κάνεις; πού μένεις, πόσων χρονών είσαι;) τοπωνύμια (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Ελλάδα, χωριό, πόλη), λέξεις που απαντάνε στα παραπάνω και άλλες απλές καθημερινής χρήσης (σπίτι, αυτοκίνητο, λεωφορείο, μετρό, φίλος, μαμά, μπαμπάς, άντρας, γυναίκα, παιδί, κωφός, ακούων, σχολείο, μου αρέσει, έχω, θέλω, μπορώ, κάνω, μέρες της εβδομάδας κλπ.). Επίσης χρήσιμη είναι και η παράθεση του δακτυλικού αλφαβήτου, ένα δείγμα του οποίου βλέπουμε,

πηγή: <http://www.noimatiki.gr/fingeralphabet.html>

και το οποίο εξυπηρετεί την επικοινωνία λέξεων των οποίων δεν γνωρίζουμε ή δεν έχουμε το νοηματικό τους ισοδύναμο. Η παράθεση του δακτυλικού αλφαβήτου μπορεί να γίνει είτε, όπως βλέπουμε, από φωτογραφίες είτε από σκίτσα που ευρέως κυκλοφορούν και σε έντυπη μορφή, είτε τέλος με χρήση τρισδιάστατων avatars.

Video chat-room για μαθητές νοηματικής

Εκτός, όμως, από την αρχική εκμάθηση βασικών λέξεων της νοηματικής γλώσσας, η κοινότητα κωφών και ακουόντων που περιγράφουμε μπορεί να αποτελέσει σημείο επικοινωνίας ανάμεσα σε ακούοντες ή μεταξύ ακουόντων και κωφών. Οι μαθητές της νοηματικής γλώσσας τόσο με την ίδια την ιδιότητά τους όσο και μέσα από την έρευνά μας εκδηλώνουν την επιθυμία τους να μπορούν να καλλιεργήσουν την ικανότητά τους στην επικοινωνία με κωφούς. Η καθημερινή συνεύρεση σε μία online κοινότητα άριστα μπορεί να εξυπηρετήσει την πρακτική εξάσκηση της γλώσσας, όταν το μόνο προαπαιτούμενο είναι η σύνδεση στο διαδίκτυο και μία κάμερα, σε ένα chat-room που θα υπάρχει για το σκοπό αυτό ακριβώς.

Προς τον ίδιο σκοπό μπορεί να χρησιμοποιηθεί επικουρικά και η τεχνολογία των VRML avatars, των ανθρωπόμορφων κινούμενων εικονιδίων που μπορούν, μετά από κατάλληλη «εκπαίδευση» από υπολογιστικά προγράμματα να μεταφράζουν σε νοηματική γλώσσα γραπτό κείμενο (Efthimiou et al., 2004), έτσι ώστε σε κάθε περίπτωση

ασυνεννοησίας λόγω του γλωσσικού χάσματος μεταξύ κωφών που δεν γνωρίζουν καλό ελληνικό γραπτό λόγο ή τέλεια χειλοανάγνωση των προφορικών ελληνικών και των αρχάριων χρηστών της νοηματικής να μπορούν αυτά να καλούνται προς γεφύρωση της επικοινωνιακής διαδικασίας.

Σε μία τέτοια, πάντως, διαδικασία, και προς όφελος της κοινότητας, ο σκοπός δεν πρέπει να είναι τα τεχνολογικά βοηθήματα να διαμεσολαβούν την επικοινωνία στο μέγιστο βαθμό, μεταφράζοντας την. Άλλωστε δεν είναι ακόμα αρκετά ικανά για να το κάνουν, καθώς λείπει γνώση για την ίδια τη νοηματική γλώσσα, τη γραμματική και το συντακτικό της. Για τον ίδιο λόγο συχνά κατά τη μετάφραση μπορεί να έχουμε απλοποίηση ή και παράφραση. Η κοινότητα πρέπει να παραμένει στο στόχο της όσο το δυνατόν μεγαλύτερης προσέγγισης των κωφών προς τους ακούοντες και το ανάποδο, και αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσα από τη χρήση κοινού κώδικα, κοινής γλώσσας που θα είναι αρκετά ικανοποιητική και για τα δύο μέρη. Άρα, ο απώτερος στόχος είναι οι ακούοντες να μάθουν τη γλώσσα των κωφών, τη νοηματική γλώσσα, που μπορούν, χωρίς φυσικούς περιορισμούς και οι μεν και οι δε να χειρίζονται. Για να μένει αυτό στο μυαλό και να εγγράφεται στη συλλογική συνείδηση της κοινότητας, οι υπεύθυνοι για την επικοινωνία στα διάφορα δωμάτια μπορούν να πριμοδοτούν με βαθμούς, ή ιεραρχικές αξιολογήσεις τα ακούοντα μέλη της για την προσπάθεια και τη συνεισφορά τους σ' αυτή, γεγονός που θα υπενθυμίζει αλλά και θα υποστηρίζει τους σκοπούς της, ενώ παράλληλα θα διαμορφώνει το αίσθημα της αλληλεπίδρασης και του συν-ανήκειν σε κάτι σημαντικό.

Blog (vlog, photo-log) και Τέχνες

Άλλη σημαντική υπηρεσία που αναδεικνύεται ως ζητούμενη από την έρευνά μας είναι η δυνατότητα καλλιτεχνικής έκφρασης μέσα από την κοινότητα. Οι κωφοί, ιδιαίτερα, φαίνονται άτομα με έντονες καλλιτεχνικές αναζητήσεις (πολλοί είναι οι νέοι φοιτητές της σχολής Καλών Τεχνών) και όπως έχουμε ήδη δει, το δίκτυο προσφέρεται για τέτοιου είδους αναζητήσεις, μέσα από blog, όπου με κανάλι τον γραπτό λόγο μπορεί κανείς να αναπτύξει ένα είδος καλλιτεχνικού – όσο και λιγότερο τέτοιου – προσωπικού ημερολογίου, με τη συμμετοχή και άλλων (contributors) ή όχι. Άλλωστε, η νοηματική γλώσσα είναι έντονα εκφραστική, αν σκεφτούμε ότι οι εκφράσεις του προσώπου είναι σημαντικές για το νόημα του χρήστη της γλώσσας και αυτές δηλωτικές συχνά του συναισθήματος.

Ο γραπτός, βέβαια, λόγος, όπως έχουμε πολλάκις αναφέρει δεν προτιμάται από τους περισσότερους κωφούς, τουλάχιστον τους νοηματιστές, αλλά αυτό δεν αποκλείει τη δυνατότητα καλλιτεχνικής έκφρασης που συζητάμε, αφού υπάρχει τρόπος αυτή να περνά μέσα από βίντεο (video blog ή vlog). Το σημαντικό, λοιπόν, για την κοινότητά μας είναι να παρέχεται η δυνατότητα εγγραφής και δημιουργίας ιστολογίων στα μέλη της, τα οποία θα μπορούν να επιλέξουν τη μορφή που περισσότερο τα εκφράζει, ενώ για την αλληλεπίδραση

και την ενίσχυση του διαλόγου ανάμεσα στις δύο βασικές γλώσσες μέσα σε αυτή την δυσνόστατη κοινότητα (γραπτά ελληνικά και ελληνική νοηματική), όποιος ενδιαφέρεται θα μπορεί να μεταφράζει τα περιεχόμενα του κάθε blog/vlog στην άλλη γλώσσα, είτε αναπαριστώντας και αποθηκεύοντας βίντεο, είτε υποτιτλίζοντας τέτοια. Αυτή η υπηρεσία μπορεί επίσης να δίνει βαθμούς στα μέλη της κοινότητας για την προσφορά τους, από τον administrator της κοινότητας ή των εκάστοτε blog/vlog.

Μέσα από τα blog και vlog, όπως περιγράφονται, υπηρετείται η τέχνη του λόγου όπως έχουμε συνηθίσει να λέμε οι ακούοντες και την οποία έχουν υπηρετήσει ακόμα και κωφοί λογοτέχνες, σε γραπτή ή βιντεοσκοπημένη μορφή (Λαμπροπούλου, 1999). Τα vlog, όμως, μπορούν να φιλοξενήσουν την ψηφιοποιημένη απεικόνιση πολλών ειδών Τέχνης, εκτός της λογοτεχνίας. Όπως και σε κάθε κοινότητα, στα vlog μπορεί κανείς να αναρτήσει βίντεο χορού, θεατρικά, ποιητικά, κατάλληλα ταξινομημένα, όμως, αν θέλουμε να υπάρχει λογική συνοχή μεταξύ τους και οι χρήστες-μέλη της κοινότητάς μας να ξέρουν μόνοι τους τι ταιριάζει πού και πού μπορούν να βρουν αυτό που ψάχνουν. Άλλωστε, τα blog μπορούν να πάρουν διάφορες μορφές ανάλογα με τους σκοπούς που εξυπηρετούν (επικοινωνία, έκφραση, επαγγελματικούς σκοπούς), τον τρόπο που εισάγουν το περιεχόμενό τους (π.χ. moblogs, με το περιεχόμενο να προέρχεται ανά πάσα στιγμή από φορητές συσκευές, π.χ. κινητά τηλέφωνα) και τη μορφή του περιεχομένου (εικόνα, λόγο, βίντεο, ήχο) (<http://en.wikipedia.org/wiki/Blog>). Ακόμα και η τέχνη της φωτογραφίας μπορεί κάλλιστα να εκφραστεί μέσα από ένα photoblog, όπως και η σκιτσογραφία από sketchblog², τα οποία θα πρέπει να μπορούν να δημιουργήσουν τα μέλη της κοινότητας που θα το επιθυμούν, μαθαίνοντας και ξεκινώντας μέσα από αυτή και περιορίζοντας αν θέλουν το κοινό τους, τους συμμετέχοντες σε αυτά στα όρια της κοινότητας ή και δημοσιοποιώντας τα έξω από αυτή. Η ζωγραφική, ακόμα και η γλυπτική, μπορούν και αυτές να αναπαρασταθούν σε blog τύπου photo-, μέσα από φωτογραφίες των έργων τους τα οποία οι εικαστικοί καλλιτέχνες μπορούν να μοιράζονται με την κοινότητα, αυτή που προτείνουμε με το παρόν ή και την παγκόσμια δυνητική κοινότητα του διαδικτύου, ορμώνοντες μέσα από την πρώτη, σε κάθε περίπτωση. Τα b- ή vlog, θα μπορούν, βέβαια, να δημιουργούν όσοι θέλουν από τα μέλη της κοινότητας, αλλά η κοινότητα, μέσω ενός administrator, μπορεί να ξεκινήσει στέλνοντας προσκλήσεις προς όλα τα μέλη της, προκειμένου να τους τα γνωστοποιήσει, να τους καλωσορίσει και να τους εξοικειώσει με αυτά.

Κατάλογοι συχνών ερωτήσεων και απαντήσεων - FAQ's

Στο σημείο αυτό χρειάζεται, ίσως, να επισημάνουμε τη σημασία της εκπαίδευσης που οφείλει να προσφέρει η κοινότητά μας, όπως και κάθε κοινότητα στα μέλη της. Γι' αυτό και

² Για ένα παράδειγμα βλ. <http://www.sketchblogs.com/>

κάθε υπηρεσία που στήνεται πρέπει να προβλέπει και την ανάλογη καθοδήγηση ως προς το τι μπορεί να γίνει μέσα από αυτή, με ποια εργαλεία μπορούν οι χρήστες της να απολαμβάνουν-προσφέρουν τη συμμετοχή τους σε αυτή, και με την επισημάνση ότι τα πιο έμπειρα μέλη (administrators, moderators, αναγνωρισμένοι facilitators) οφείλουν να βοηθούν τα πιο άπειρα στην επικοινωνία και χρήση των υπηρεσιών και εργαλείων. Αυτό μπορεί να γίνει μέσα από καταγεγραμμένες προβλεφθείσες ερωτήσεις-απαντήσεις (FAQ's), σε γραπτό λόγο και βιντεοσκοπημένες στην ελληνική νοηματική γλώσσα από κάποιον έμπειρο νοηματιστή. Οι ερωτο-απαντήσεις καθώς και κάθε απαραίτητη οδηγία πρέπει να είναι προσβάσιμα από την αρχική σελίδα της εισόδου στην κοινότητα και επιμερισμένα στα αντίστοιχα με κάθε υπηρεσία σημεία.

Βιβλιοθήκη νομικών και άλλων θεμάτων

Μία ακόμα υπηρεσία που φαίνεται να αποτιμάται ως χρήσιμη σύμφωνα με την έρευνά μας είναι η παροχή πληροφόρησης γύρω από νομικά θέματα σχετικά με την κώφωση, νόμους και άλλες διατάξεις, καθώς και από επιστημονικά ή άλλα άρθρα που ενδιαφέρουν την κοινότητα. Κατ' αυτόν τον τρόπο μπορεί να δημιουργηθεί μια μεγάλη βιβλιοθήκη προκειμένου οι κωφοί και οι άνθρωποι που έχουν σχέση με αυτούς και την κοινότητά τους να έχουν άμεση και εύκολη πρόσβαση στα ειδικά θέματα που τους αφορούν, τα δικαιώματα που τους αναγνωρίζει η πολιτεία και τα μέσα που διαθέτουν για να συμμετέχουν στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο με αξιοπρέπεια και αυτονομία. Εδώ μπορούν να ενταχθούν πληροφορίες για υπηρεσίες όπως σχολεία, ομοσπονδίες, σωματεία, ενώσεις, λέσχες και άλλες οργανώσεις της κοινότητάς τους, ηλεκτρονικοί σύνδεσμοι προς άλλες σελίδες φορέων, συνδέσεις με δημόσιους και κρατικούς οργανισμούς και υπηρεσίες (π.χ. ΚΕΠ, υπουργεία Υγείας, Παιδείας, Απασχόλησης, υπηρεσίες τηλεφωνίας, μέσα μεταφοράς) και φόρμες για αποστολή ηλεκτρονικών μηνυμάτων προς αυτούς, για τη μεταβίβαση αιτημάτων και παραπόνων. Επιστημονικά άρθρα μελών της κοινότητας ειδικού ενδιαφέροντος μπορούν να υποβάλλονται προς δημοσίευση από όλα τα μέλη της, καθώς και μεταφράσεις ή ανατυπώσεις άρθρων διαφορετικής προέλευσης μπορούν να προτείνονται επίσης από όλους, έτσι ώστε η βιβλιοθήκη να εμπλουτίζεται με τη συμμετοχή των ίδιων των μελών (υπό την εποπτεία ενός κεντρικού διαχειριστή του κομματιού αυτού της κοινότητας, σε όποια από τις δύο επίσημες μορφές και γλώσσες της κοινότητας (γραπτή ελληνική, ελληνική νοηματική).

Πληροφόρηση για τεχνολογία και βοηθήματα προς κωφούς

Στο ίδιο πνεύμα της πληροφόρησης και κατά το παράδειγμα διαφόρων site και portal για την κώφωση, τους κωφούς και άτομα με ανάγκες στον κόσμο, μια χρήσιμη υπηρεσία είναι η ενημέρωση για τεχνολογικά βοηθήματα που εξυπηρετούν τους κωφούς στην καθημερινότητά τους. Αν και στις τάξεις της κοινότητας των Κωφών τα κοχλιακά

εμφυτεύματα είναι στοιχεία που θεωρείται ότι αποκόπτουν τους κωφούς από την κοινότητα, τη γλώσσα και τον πολιτισμό τους, το γεγονός είναι ότι πολλοί βαρήκοοι ή και άτομα με υπολειμματική ακοή που μπορεί να συνάδει με τη χρήση ενός τέτοιου μηχανισμού καταφεύγουν σε αυτά για να αποκτήσουν ή να ανακτήσουν την ακουστική τους ικανότητα και την δυνατότητα επικοινωνίας μέσα και από το ακουστικό κανάλι. Αυτό δεν σημαίνει ότι οι άνθρωποι αυτοί απορρίπτουν καθολικά τη νοηματική γλώσσα ή την κοινότητα των κωφών, αλλά επιλέγουν, γιατί μπορούν, να αξιοποιήσουν ένα τεχνολογικό υποστηρικτικό σε κάποιες λειτουργίες επίτευγμα. Η κοινότητα που σχεδιάζουμε δεν προτίθεται να κάνει διακρίσεις ανάμεσα στους ανθρώπους που κατά οποιονδήποτε τρόπο συνδέονται με την κώφωση και τους κωφούς, όποιες και αν είναι οι επιλογές τους γύρω από τις διάφορες παραμέτρους του θέματος. Το μόνο προαπαιτούμενο για να μπορεί κανείς να είναι μέλος της είναι να σέβεται τα χαρακτηριστικά των ανθρώπων που την απαρτίζουν. Οι επιλογές όλων είναι σεβαστές, όπως και οι ανάγκες. Στην κοινότητά μας, λοιπόν, πρέπει οι άνθρωποι που επιθυμούν να μπορούν να πληροφορηθούν για τα κοχλιακά εμφυτεύματα, όπως και για πλήθος άλλων μικρών ή μεγάλων συσκευών που κάνουν την καθημερινότητα πιο εύκολη και πιο κατάλληλα προσαρμοσμένη στον σιωπηλό και πλούσιο οπτικά κόσμο των κωφών. Η ενημέρωση είναι σημαντική και θα ήταν παράταιρο σε ένα μέσο όπως το διαδίκτυο που η πληροφορία πλεονάζει να αποκλείαμε μία τέτοια πληροφόρηση για ιδεολογικούς λόγους, κάνοντας οι ίδιοι την επιλογή για κάθε ξεχωριστό άνθρωπο. Η διαφήμιση, βέβαια, δεν εξασφαλίζει τους σκοπούς της κοινότητάς μας και μάλλον δεν έχει θέση εδώ, μιας και θα εξέτρεπε κατά πολύ την υποστηρικτική, επικοινωνιακή και ψυχαγωγική λειτουργία που αυτή φιλοδοξεί να επιτελέσει για τα μέλη της. Σύνδεσμοι, όμως, προς εξωτερικές ιστοσελίδες που φιλοξενούν εμπορικά προϊόντα θα μπορούσαν να εμπεριέχονται (βλ. Σύνδεσμοι).

Ανακοινώσεις προσφοράς υπηρεσιών διερμηνείας

Μία ενδιαφέρουσα πρόταση που προέκυψε από την έρευνά μας είναι να παρέχεται η δυνατότητα στα ακούοντα μέλη της κοινότητας να προσφέρουν, εφόσον το επιθυμούν, υπηρεσίες με τη μορφή της διερμηνείας προς κωφά άτομα. Το αντίθετο, φανταζόμαστε, θα ήταν εξίσου, αν όχι περισσότερο, χρήσιμο. Αυτό μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσα από την ανάρτηση της διαθεσιμότητας όσων έχουν για να το πράξουν και όσων επιθυμούν να την χρησιμοποιήσουν σε ειδικό πίνακα, ανακοινώσεις που θα ακολουθούνται από την ανταλλαγή προσωπικών μηνυμάτων μεταξύ ενός αιτούντα και ενός προσφέροντα τέτοιες υπηρεσίες για offline χρήση. Έτσι, η κοινότητα ενισχύεται αποκτώντας και offline φύση και αξία, καλύπτοντας μία πάγια ανάγκη των κωφών για διερμηνεία στις τυπικές συναλλαγές τους με κρατικούς και δημόσιους οργανισμούς, για την οποία ακόμα δεν έχει υπάρξει απάντηση. Η αξία, μάλιστα της πρότασης μεγεθύνεται αν αναλογιστούμε ότι προέρχεται από ακούοντα, ο οποίος προσφέρεται να παράσχει τέτοιες υπηρεσίες, ενισχύοντας, άλλωστε την άποψη ότι η

κοινότητα εν πολλοίς θα στηριχθεί και θα υποστηριχθεί, τουλάχιστον κατ' αρχήν, από ακούοντες μαθητές της νοηματικής γλώσσας. Η πρόταση, άλλωστε, καταδεικνύει το γεγονός ότι όχι μόνο οι μειονεκτούντες ως προς την ακοή (ή τα μέλη μιας γλωσσικής μειονότητας κατά μια άλλη ανάγνωση) και ως εκ τούτου απομονωμένοι αλλά και οι ακούοντες που γοητεύτηκαν από τη νοηματική γλώσσα επιθυμούν τη μεταξύ τους επικοινωνία. Και σε αυτή την περίπτωση, βέβαια, οι άνθρωποι που προσφέρουν πρέπει να αναγνωρίζονται και να επιβραβεύονται από την κοινότητα με τον τρόπο που περιγράψαμε παραπάνω, αν όχι από moderators και administrators, τουλάχιστον από τους ανθρώπους που κάθε φορά θα απολαμβάνουν των υπηρεσιών τους. Το πέρασμα από μία online σε μία offline υπηρεσία μέσα από την κοινότητα ενισχύει τους δεσμούς ανάμεσα στα μέλη της, όπως φαίνεται και από το εγχείρημα των Fryer και Turner (2006) κατά το στήσιμο μιας κοινότητας θαυμαστών μιας αμερικανής ηθοποιού, μιας και συμβολικά συνδέει τους δύο κόσμους, αλλά στην περίπτωσή μας στοχεύει και στην επίλυση πλήθους πρακτικών και αντικειμενικών προβλημάτων του «έξω κόσμου» ξεκινώντας από την «δυναμική» κοινότητα. Η δυναμική, έτσι, κοινότητα ανάγεται σε «σκέτο» κοινότητα, καταρρίπτοντας την ανάγκη ύπαρξης του χαρακτηρισμού (σύμφωνα και με τη θεωρία του Rheingold για τις επιτυχημένες και ουσιαστικές δυναμικές κοινότητες, 1993).

Σύνδεσμοι

Σύνδεσμοι προς ξένες προς την κοινότητα σελίδες θα υπάρχουν στην ενότητα αυτή, τοποθετημένοι υπό την ευθύνη του administrator της κοινότητας από το σύνολό της κοινότητας και τις διάφορες υπηρεσίες όπου αυτοί αναρτώνται, όπως από τις δύο προαναφερθείσες σελίδες ενημέρωσης και πληροφόρησης, προκειμένου να παρέχεται πλήρης η δυνατότητα διασύνδεσης των μελών της με κάθε ιστότοπο του ενδιαφέροντός τους.

Netiquette

Για να ολοκληρωθεί η παρουσίαση του περιεχομένου της δυναμικής κοινότητας που προτείνουμε αξίζει να αναφερθούμε λίγο περισσότερο στους κανόνες συμπεριφοράς που θα διέπουν την κοινότητα και δη τα κανάλια επικοινωνίας και τους οποίους τα μέλη της κοινότητας θα αποδέχονται ενεργά με την εγγραφή τους. Αυτοί, λοιπόν, δεν χρειάζεται να είναι πολλοί, αλλά απλοί και σαφείς.

- Στην κοινότητα συμμετέχουν κωφοί και ακούοντες.
- Οι γλώσσες επικοινωνίας σε αυτή είναι η γραπτή ελληνική και η ελληνική νοηματική.
- Τα μέλη της είναι συνδιαμορφωτές της κοινότητας.

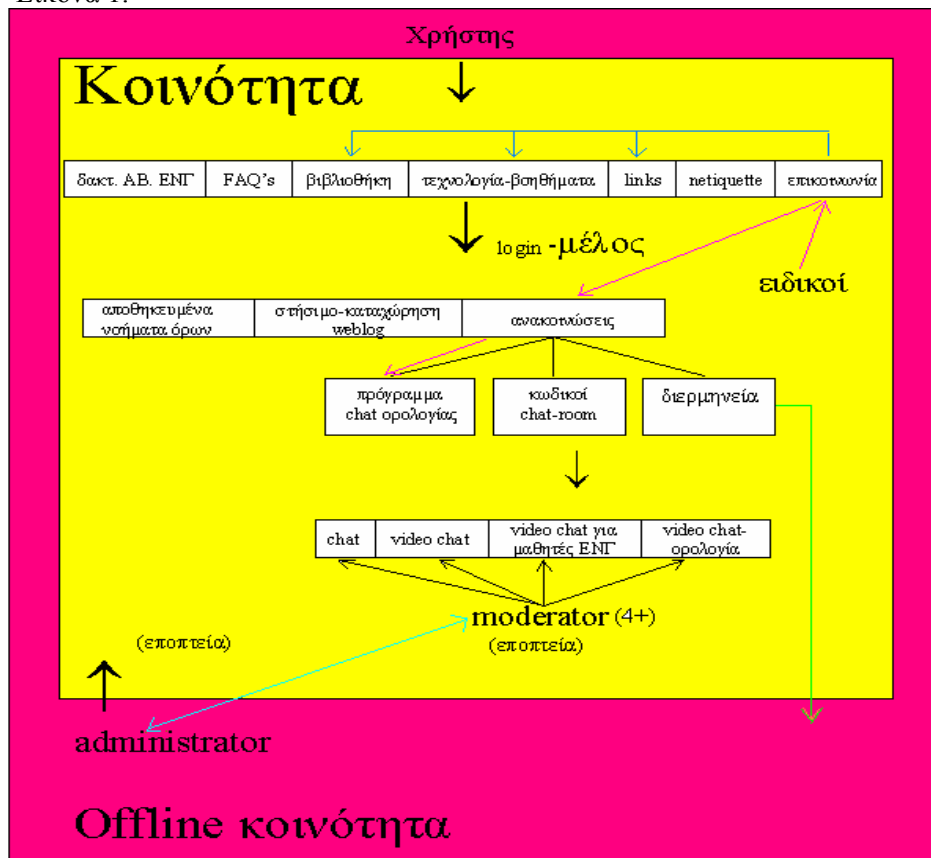
- Οι συμμετέχοντες οφείλουν σεβασμό στις λειτουργίες και τα άτομα-μέλη της κοινότητας.
- Οι συμμετέχοντες οφείλουν να συμμορφώνονται με τις υποδείξεις των administrator, moderator και facilitator της κοινότητας.
- Η προβολή άσεμνου οπτικού υλικού και η χρήση υβριστικού λόγου στα κανάλια επικοινωνίας απαγορεύεται.
- Οι παλαιότεροι και πιο έμπειροι χρήστες των υπηρεσιών της κοινότητας-μέλη συνιστάται να προσφέρουν τη βοήθειά τους προς τους λιγότερο έμπειρους.
- Η προσφορά στην κοινότητα είναι το ζητούμενο και οι προσφέροντες αμείβονται (βαθμολογούνται και εκτιμούνται).
- Για τυχόν προβλήματα, προτάσεις, επισημάνσεις απευθυνόμαστε στους υπεύθυνους διαχειριστές των υπηρεσιών.

Η κοινότητά μας προδιαγράφεται προς το παρόν σύμφωνα με τα τεχνολογικά δεδομένα της εποχής και τις προτάσεις, γνώμες των ανθρώπων που μας τις παρείχαν καθ' όλα τα στάδια της έρευνάς μας. Το αρχικό πλαίσιο που προτείνουμε είναι αυτό, αλλά τίποτα δεν σημαίνει ότι η κοινότητα, εφόσον αναπτυχθεί, δεν θα δημιουργήσει τις δικές της δυναμικές, προτιμήσεις και απαιτήσεις. Γι' αυτό η εξέλιξή της επαφίεται στα μέλη της και πρέπει να είναι ανοιχτή σ' αυτή και τις αλλαγές που πιθανώς θα απαιτηθούν-προκύψουν.

Στο ακόλουθο σχήμα βλέπουμε ένα διάγραμμα με τις υπηρεσίες που θα προσφέρονται μέσα στην κοινότητά μας και τους ρόλους που θα έχουν μέσα σε αυτές όσοι εμπλέκονται σε αυτή.

Διάγραμμα υπηρεσιών-ρόλων της κοινότητας

Εικόνα 1.

Η κοινότητα περιλαμβάνει χρήστες κάποιων υπηρεσιών της, εξουσιοδοτημένα - εγγεγραμμένα μέλη, μεταξύ αυτών moderators και έναν administrator. Μεταξύ των εγγεγραμμένων μελών της υπάρχουν ειδικοί σε διάφορα επιστημονικά πεδία που διαμορφώνουν, ανάλογα με τη διαθεσιμότητά τους, το σχετικό πρόγραμμα στο chat-room για την ορολογία. Όλοι μπορούν να επικοινωνούν με τον administrator της κοινότητας και να στέλνουν μέσω της φόρμας επικοινωνίας υλικό για να αναρτάται στις κατάλληλες σελίδες της κοινότητας (ενδιαφέροντα άρθρα, συνδέσμους). Τα μέλη της κοινότητας έχουν επιπλέον των απλών επισκεπτών τη δυνατότητα να γνωρίζουν τους κωδικούς των δωματίων επικοινωνίας αλλά και πρόσβαση στο πρόγραμμα που ακολουθείται στις συζητήσεις για τη διαμόρφωση ορολογίας, καθώς και στις ανακοινώσεις ζήτησης ή προσφοράς υπηρεσιών ορολογίας. Η υπηρεσία αυτή συνδέει την online κοινότητα με την offline, απαντώντας σε πρακτικές ανάγκες των μελών της για επικοινωνία στον έξω από τον κυβερνοχώρο κόσμο. Ο administrator εποπτεύει την όλη λειτουργία της κοινότητας και είναι υπεύθυνος για την ανανέωση των σελίδων της, ενώ οι moderators εποπτεύουν τα δωμάτια επικοινωνίας και αναφέρουν στον administrator τυχόν δυσλειτουργίες ή άλλα αξιοσημείωτα περιστατικά εντός των δωματίων.

5. Τεχνικές απαιτήσεις και εργαλεία

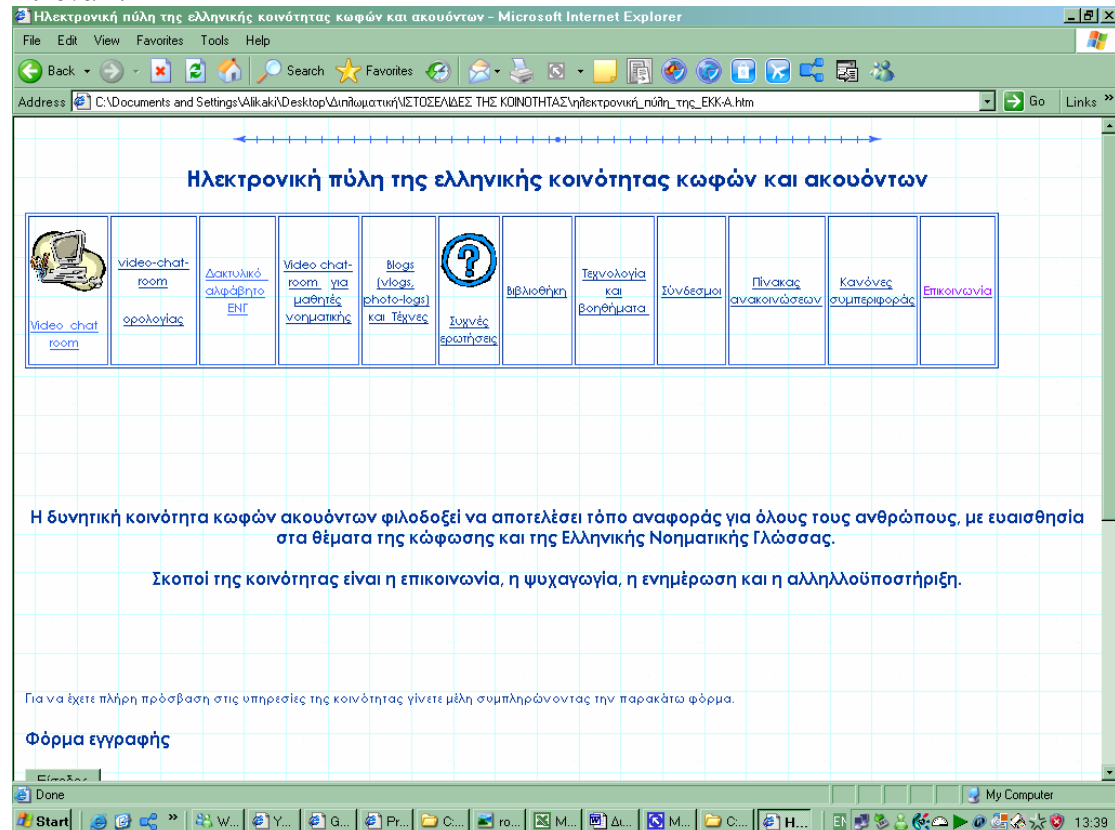
Η κοινότητά μας θα αποτελεί στην ουσία ένα δικτυακό τόπο που θα εγκολώνει και θα προσφέρει στα μέλη της ένα σύνολο από υπηρεσίες, αλλιώς μία δικτυακή πύλη. Για να συμβεί αυτό μία σειρά από προγράμματα και online εργαλεία πρέπει να χρησιμοποιηθούν, τέτοια που θα δίνουν τη δυνατότητα οι υπηρεσίες να είναι αυτές που θέλουμε και όχι κάτι λιγότερο, εκτός αν αυτό προβλέπεται και εκτιμάται κατά το στήσιμο ότι δεν αλλοιώνει τον σκοπό που καλείται να επιτελέσει.

Στην αρχική σελίδα της δικτυακής μας πύλης οι επισκέπτες και τα μέλη θα βλέπουν το όνομά της διατυπωμένο σε γραπτά ελληνικά και σε ελληνική νοηματική γλώσσα με τεχνολογία flash, η οποία μπορεί εύκολα να ενσωματωθεί σε html σελίδες (<http://www.learn111.com/w3s/w3s-flash-in-html.html>). Η τεχνολογία flash μπορεί να δώσει διαδραστικές εικόνες με κίνηση, ενώ με κατάλληλα προγράμματα μπορεί κανείς να δημιουργήσει τις εικόνες που θέλει και να τις εντάξει σε ιστοσελίδες. Προγράμματα κατασκευής ιστοσελίδων (π.χ. Dreamweaver) και γλώσσες όπως η HTML και η Javascript μπορούν να δώσουν το επιθυμητό αποτέλεσμα. Θα πρέπει να αποτυπώνονται οι σκοποί τους οποίους θα ικανοποιεί η κοινότητα με τους ίδιους με παραπάνω τρόπους, καθώς, επίσης και το μενού. Αυτό θα πρέπει να υπάρχει και στις δύο γλώσσες, αλλά κατ' αρχήν το ερέθισμα για κάθε σημείο-υπηρεσία που θα περιέχεται σε αυτό θα είναι οπτικό, ένα σκίτσο ή μια εικόνα, ενώ με το πέρασμα του ποντικιού θα δίνεται και γραπτά το όνομα σε ετικέτα αλλά και το νόημά του, πάλι με τεχνολογία flash.

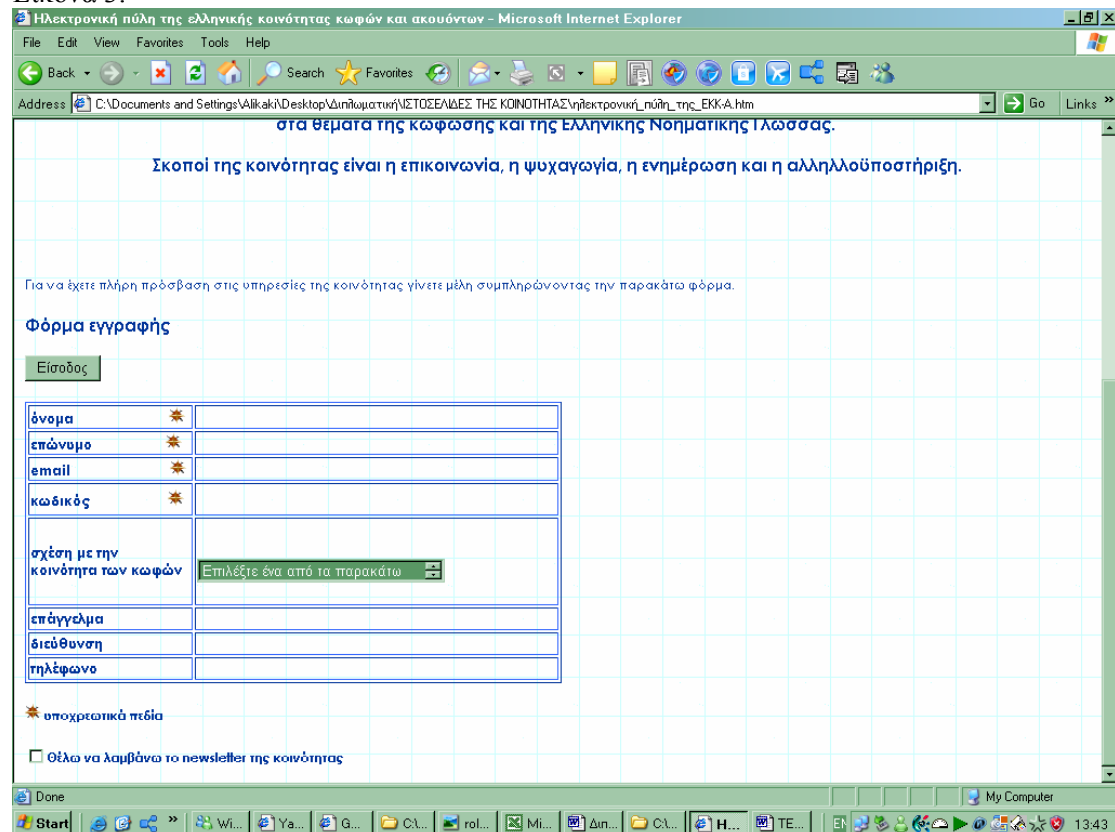
Από την πρώτη κιάλας σελίδα θα πρέπει οι επισκέπτες της να αντιλαμβάνονται ότι υπάρχουν υπηρεσίες μόνο για μέλη και υπηρεσίες ανοικτής πρόσβασης (όπως οι ενημερωτικές σελίδες και η βιβλιοθήκη) όπου όλοι θα μπορούν να τις χρησιμοποιούν. Για το σκοπό αυτό θα πρέπει να υπάρχει φόρμα εγγραφής και εισόδου, μέσα από δυναμικές σελίδες (php, jsp, aspx). Στη φόρμα οι ενδιαφερόμενοι να συμμετάσχουν στο σύνολο της κοινότητας θα δίνουν τα στοιχεία τους, όνομα, διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail), φυσική διεύθυνση και τηλέφωνο αν το επιθυμούν και θα λαμβάνουν αυτομάτως ένα email που θα τους παρέχει τους κωδικούς πρόσβασης στα διάφορα chat και video chat-rooms. Ακόμα θα ερωτώνται αν επιθυμούν να λαμβάνουν το newsletter της κοινότητας, με ό,τι νέο συμβαίνει σ' αυτή.

Μια πρότυπη σχεδίαση της αρχικής σελίδας της ηλεκτρονικής πύλης υπηρεσιών της κοινότητάς μας βλέπουμε στις εικόνες 2 και 3 (τα απαραίτητα για τις ανάγκες της κοινότητάς μας flash κομμάτια που οφείλουν να συνοδεύουν τη γραπτή μορφή των περιεχομένων απουσιάζουν για ευνόητους λόγους, ή αλλιώς για λόγους τεχνικής αδυναμίας).

Εικόνα 2.

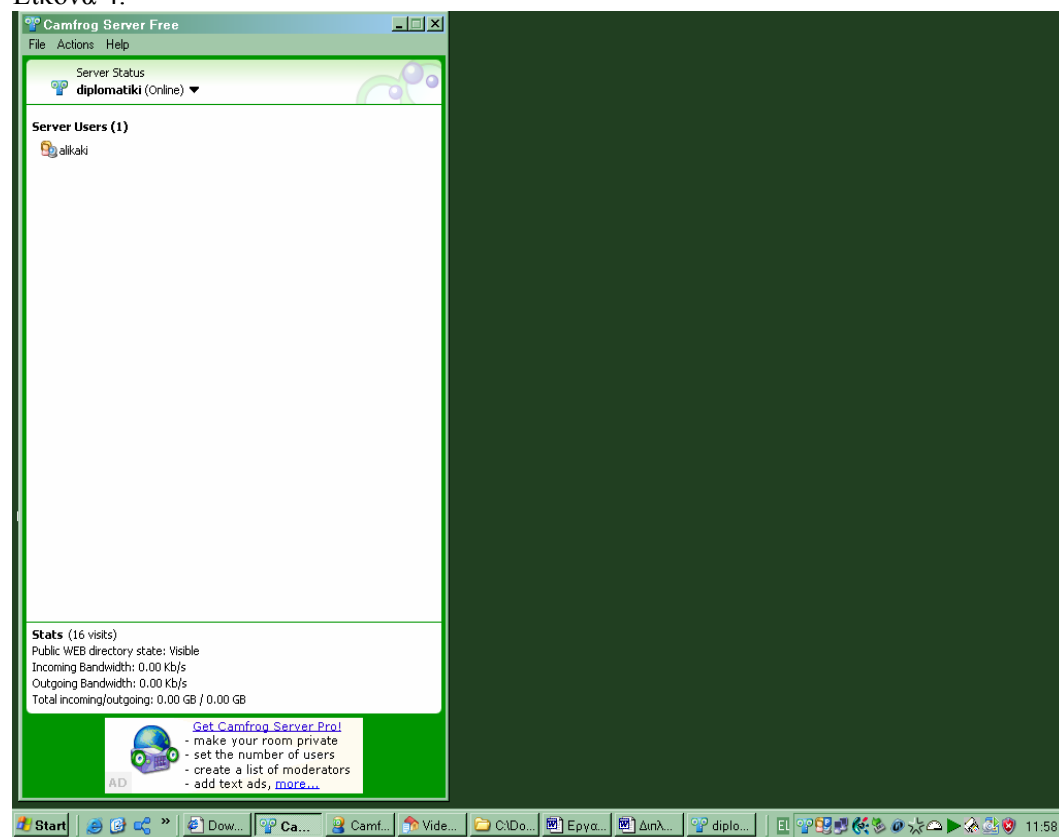

Εικόνα 3.

Μία πρώτη υπηρεσία, αλλά και πολύ βασική είναι το video chat. Για να μπορέσει να υιοθετηθεί η δυνατότητα σύγχρονης επικοινωνίας με χρήση κάμερας αρκεί να δημιουργηθεί ένα chat-room που θα ελέγχεται ως προς την τεκταινόμενη επικοινωνία από έναν διαχειριστή. Το πρόγραμμα camfrog (www.camfrog.com) δίνει τη δυνατότητα στον καθένα να δημιουργήσει ένα δικό του chat-room που θα το ελέγχει ο ίδιος, αφού πρώτα συνδεθεί σε ένα camfrog server. Οι διαχειριστές της κοινότητας μπορούν να εγκαταστήσουν τον camfrog server δίνοντας έτσι ελεγχόμενη πρόσβαση μόνο στα διαπιστωμένα μέλη της κοινότητας. Βλέπουμε στην εικόνα 4 μία απόπειρα στησίματος ενός τέτοιου δωματίου σε server που κατεβάσαμε από το camfrog.

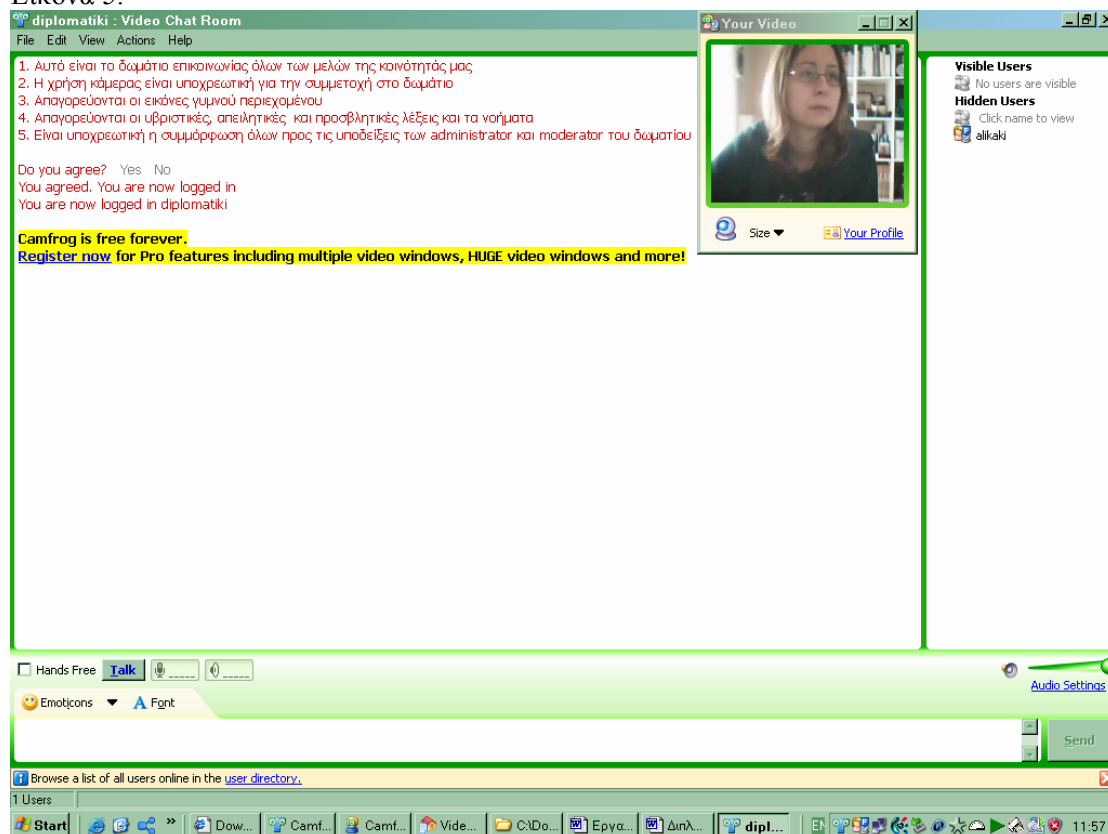
Εικόνα 4.

Στην κοινότητά που θα δημιουργηθεί, για να προστατεύσουμε το video chat-room από μη-εξουσιοδοτημένα μέλη, απαιτείται κάτι παραπάνω από τη δωρεάν έκδοση του, ούτως ώστε να μπορεί η είσοδος σε αυτή να γίνεται μέσα από τη χρήση κωδικού, ο οποίος θα γνωστοποιείται μέσα από τις σελίδες της κοινότητάς μας και μάλιστα από αυτές για τα πλήρως εγγεγραμμένα μέλη της. Τα μέλη της κοινότητάς μας από τη μεριά τους θα πρέπει να εγκαταστήσουν το πρόγραμμα του camfrog (και όχι τον server) και να ζητούν να μπουν (να κάνουν login) στο δωμάτιο που θα γνωρίζουν, γιατί θα τους έχει γνωστοποιηθεί το όνομα και ο κωδικός εισόδου από τον διαχειριστή ή κατά την εγγραφή τους ως μέλη της κοινότητας όπως περιγράψαμε νωρίτερα. Σε κάθε σύνδεση χρήστη ο κάθε ένας θα καλείται να αποδεχτεί

ή να απορρίψει (και αντιστοίχως να γίνει δεκτός ή όχι) με ένα κλικ τους κανόνες συνδιαλλαγής στο video chat-room. Μπορούμε, μάλιστα, να καθορίσουμε ότι η σύνδεση θα είναι εφικτή μόνο για χρήστες κάμερας, ούτως ώστε η επικοινωνία στο συγκεκριμένο δωμάτιο να μπορεί να γίνεται επί ίσοις όροις μεταξύ κωφών και ακουόντων που γνωρίζουν, βέβαια, την ελληνική νοηματική γλώσσα. Βλέπουμε στην εικόνα 5 την οθόνη των χρηστών (client), των συνδεδεμένων στο πρόγραμμα και το δωμάτιο που παραπάνω δείξαμε από την πλευρά του server.

Εικόνα 5.

Το ίδιο θα γίνει και για τα υπόλοιπα δωμάτια που χρειάζονται για να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες της κοινότητας: το δωμάτιο για την γραπτή μόνο επικοινωνία (που μπορεί να εξυπηρετεί όσους σχετίζονται με την κοινότητα των κωφών αλλά δεν γνωρίζουν ικανοποιητικά ή και καθόλου την ελληνική νοηματική γλώσσα), αυτό για την σαφώς ορισμένη προσφορά της δυνατότητας σε μαθητές της νοηματικής γλώσσας να εξασκήσουν την ικανότητά τους στη χρήση της γλώσσας, καθώς και στο δωμάτιο που θα λαμβάνει χώρα η διαδικασία για τη διαμόρφωση των διαφόρων πεδίων επιστημονικών ορολογιών. Το πρώτο από αυτά δεν θα απαιτεί την χρήση κάμερας για την είσοδο των μελών, ενώ τα άλλα δύο θα την προϋποθέτουν. Άλλωστε, με την επαγγελματική έκδοση του προγράμματος (που δεν είναι, βέβαια, δωρεάν) οι χρήστες του μπορούν να έχουν πολλαπλές κάμερες άλλων χρηστών ανοιχτές στην οθόνη τους, δυνατότητα που επιτρέπει σε όλους να μπορούν να

παρακολουθούν το σύνολο των άλλων χρηστών που συμμετέχουν στις συζητήσεις που διεξάγονται στο δωμάτιο.

Όπως μπορούμε να δούμε από την εικόνα του προγράμματος υπάρχει δυνατότητα χρήσης emoticons που εξυπηρετούν την επικοινωνία σε κάθε επίπεδο, και ιδιαίτερα θα χρειαστούν στην επικοινωνία μη χρηστών κάμερας και από μη-γνώστες της νοηματικής. Επιπλέον, το camfrog επιτρέπει στα μέλη του να πριμοδοτούν (ή όχι) το ένα το άλλο καθώς επικοινωνούν με θετικές (και αρνητικές) αξιολογήσεις, δίνοντας καλό ή κακό κάρμα, το οποίο μεταφράζεται σε θετικές και αρνητικές μονάδες. Η λειτουργία αυτή ελέγχεται μέσα από το παράθυρο επικοινωνίας που ανοίγει μεταξύ δύο χρηστών του προγράμματος και εν τέλει μπορεί να συντελέσει στο να εκτιμώνται από τα άλλα μέλη της κοινότητας οι προσπάθειες για βελτίωση της επικοινωνιακής δεξιότητας, καθώς και η κάθε είδους προσφορά για το γενικό καλό της κοινότητας του κάθε μέλους.

Στην περίπτωση του video chat-room που θα εξυπηρετεί την διαμόρφωση ορολογίας, ο administrator θα πρέπει να αναθέσει την παρακολούθηση των επιστημονικών πεδίων που θα συζητώνται σε έναν αριθμό από moderator – λειτουργία που μπορεί να ρυθμιστεί από τα settings του προγράμματος. Οι moderator θα είναι επιφορτισμένοι με την υποχρέωση της αποθήκευσης των σημαντικότερων προτάσεων που στα πλαίσια των συζητήσεων θα γίνονται, έτσι ώστε να δημιουργείται μία βάση από βίντεο που θα αποθηκεύονται σε κάποιο άλλο σημείο της κοινότητας, αναγκαστικά εξωτερικό από το συγκεκριμένο πρόγραμμα, μέχρι την τελική επιλογή των νοημάτων της ΕΝΓ που θα αποδίδουν καλύτερα το νόημα κάθε επιστημονικού όρου. Άρα, οι συζητήσεις θα πρέπει να γίνονται ύστερα από πρόσκληση προς ανθρώπους που περισσότερο σχετίζονται με τα διάφορα επιστημονικά πεδία, συνεννόηση μεταξύ τους και ανάρτηση ενός εβδομαδιαίου και ωριαίου προγράμματος σε κάποιο χώρο ανακοινώσεων, προκειμένου όλοι οι ενδιαφερόμενοι να μπορούν να λάβουν μέρος σε κάθε συζήτηση. Τα βίντεο αυτά θα πρέπει να είναι καταγεγραμμένα και ανακλητά ως προς τον εισηγητή τους, την ημερομηνία και μία σύντομη αναφορά του όρου που νοηματίζουν.

Σχετική, λοιπόν, υπηρεσία είναι και αυτή της ανακοίνωσης του ωρολόγιου και εβδομαδιαίου προγράμματος σύμφωνα με το οποίο θα γίνονται οι συζητήσεις και προτάσεις για τη διαμόρφωση της ορολογίας. Στην πραγματικότητα δεν είναι κάτι περισσότερο από μία απλή html σελίδα που θα ενημερώνει ο administrator του site όταν το πρόγραμμα θα αλλάζει. Το πρόγραμμα θα βρίσκεται σε ένα πίνακα ανακοινώσεων με μερικές απαραίτητες πληροφορίες μορφής που βλέπουμε στην εικόνα 6.

Ο administrator μπορεί να παίρνει σχετικές πληροφορίες από τους εκάστοτε moderator των chat-room ή και απευθείας από μέλη μέσω ειδικής φόρμας επικοινωνίας σαν αυτή που βλέπουμε πιο κάτω, ενώ για έκτακτες αλλαγές στο πρόγραμμα η επικοινωνία με τα ενδιαφερόμενα μέλη μπορεί να περνά μέσα από newsletters που θα αποστέλλονται όποτε κρίνεται σκόπιμο προς όσους έχουν δηλώσει ότι επιθυμούν να το λαμβάνουν.

Εικόνα 6.

Εβδομαδιαίο πρόγραμμα συζητήσεων για τη διαμόρφωση ορολογίας σε διάφορους επιστημονικούς κλάδους.

Οι συζητήσεις γίνονται στο video chat-room "ορολογία" με κωδικό (password): **letusidna**

Η συμμετοχή και συνεισφορά όλων είναι επιθυμητή.

Οι αλλαγές που μπορεί να προκύψουν θα αποστέλλονται μέσω του newsletter σε όσους επιθυμούν να το λαμβάνουν (για εγγραφή πηγαίνετε στην [αρχική σελίδα](#)) ενώ θα σημειώνονται και εδώ, ξεχωριστά από το κανονικό πρόγραμμα.

	Δευτέρα	Τρίτη	Τετάρτη	Πέμπτη	Παρασκευή	Σάββατο	Κυριακή
9.00							
10.00							
11.00							
12.00						γυμναστική	
13.00							
14.00							
15.00							
16.00							
17.00		μαθηματικά			οικονομικά		
18.00							
19.00	ιατρική			κοινωνιολογία			
20.00			ψυχολογία				
21.00							πολιτική επιστ.

Υπηρεσία διερμηνείας

Στην ίδια σελίδα θα αναρτάται η διαθεσιμότητα του κάθε ακούοντος μέλους που μπορεί και θέλει να προσφέρει τη βοήθειά του λειτουργώντας ως διερμηνέας προς τα κωφά μέλη της κοινότητας και για offline δραστηριότητες, όπως δείχνει η εικόνα 7.

Εικόνα 7.

19.00	ιατρική		κοινωνιολογία			
20.00			ψυχολογία			
21.00						πολιτική επιστ.

Υπηρεσία διερμηνείας

Προσφορά

Όνομα	
Επώνυμο	
Περιοχή	
Ημέρα	
Ωρα	

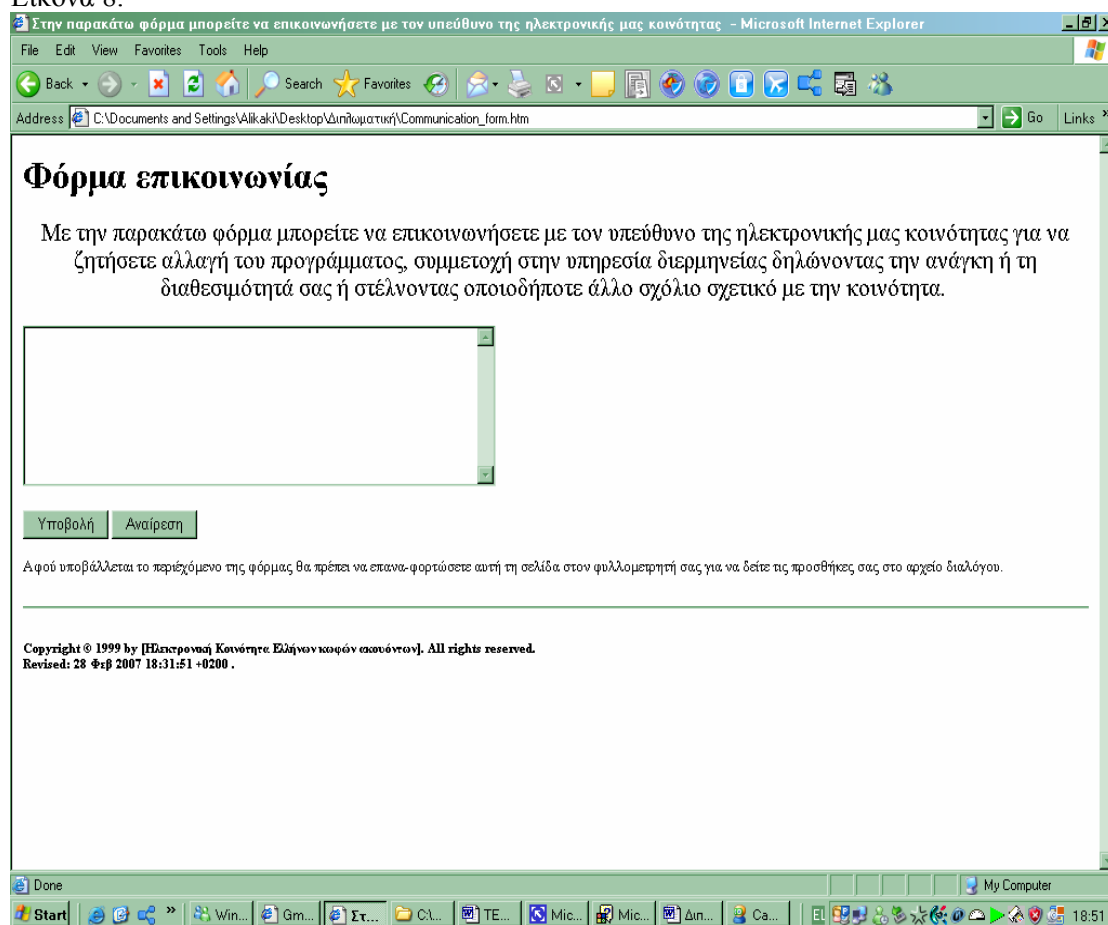
Ζήτηση

Όνομα	
Επώνυμο	
Περιοχή	
Ημέρα	
Ωρα	

Για να επικοινωνήσετε με τον προσφέροντα ή αυτούτα υπηρεσία
επικοινωνήστε με τον administrator μέσω της φόρμας επικοινωνίας.

Και αυτή η διαδικασία θα περνά μέσα από την επικοινωνία των ενδιαφερόμενων μελών απευθείας με τον administrator της δικτυακής μας πύλης μέσω της φόρμας επικοινωνίας που δείχνουμε παρακάτω. Ακόμα, οι κωφοί που θα χρειάζονται την αντίστοιχη υπηρεσία θα μπορούν και αυτοί, ομοίως, να ανακοινώνουν το αίτημά τους προς την κοινότητα μέσα από την ίδια διαδικασία και την ίδια φόρμα επικοινωνίας, η οποία θα έχει, συγκεντρωτικά για όλους τους λόγους για τους οποίους μπορεί κανείς να επιθυμεί να επικοινωνήσει με τους υπεύθυνους διαχείρισης της ηλεκτρονικής μας κοινότητας τη μορφή της εικόνας 8.

Εικόνα 8.

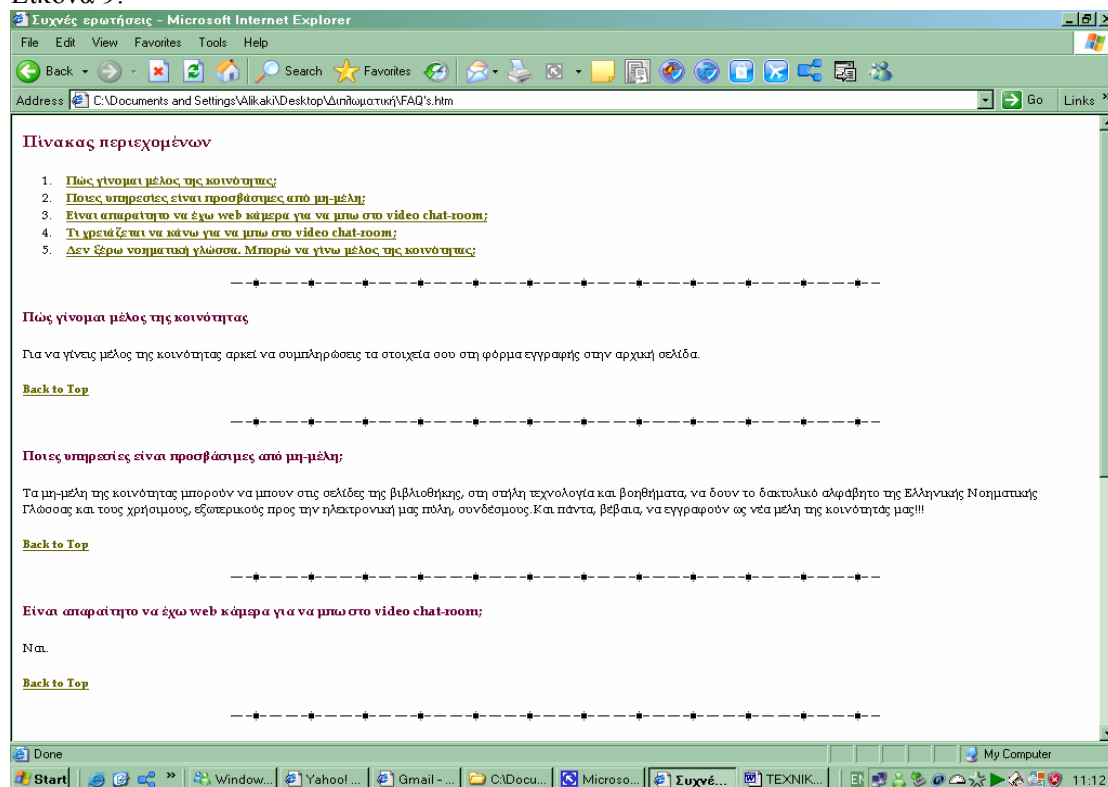

Η σελίδες της ενημέρωσης με τα άρθρα, τα νομικά κείμενα, τη βιβλιοθήκη εν γένει θα είναι στατικές html σελίδες που, όμως, θα ανανεώνονται συχνά με υλικό με το οποίο θα μπορούν όλα τα μέλη της κοινότητας να την τροφοδοτούν, επικοινωνώντας με τον administrator αυτής με mail. Το mail και η πρόσκληση-προτροπή προς τα μέλη πρέπει να είναι ορατά και από την αρχική και από τις σελίδες όπου αναρτάται τέτοιας φύσεως υλικό, για να μπορούν όλοι εύκολα και επανειλημμένως να βλέπουν τη δυνατότητα συμμετοχής στη διαμόρφωση του περιεχομένου της κοινότητας και για να ενισχύεται τόσο το ίδιο το γεγονός όσο και η αίσθηση της ιδιοκτησίας αντί της φιλοξενίας εντός της.

Ακόμα πρέπει εξαρχής να μετατραπούν βασικά κείμενα από text σε video μορφή και σε νοηματική γλώσσα για να μπορούν να τα βλέπουν και κωφοί στην καταλληλότερη γι' αυτούς γλώσσα, καθώς και να μεταφερθεί προς αυτούς ή και μαθητές/διερμηνείς της ΕΝΓ η δυνατότητα (που το ζητούμενο είναι να γίνει συνείδηση) να μετατρέπουν οι ίδιοι κείμενα σε video με νοηματική γλώσσα για να προμηθεύουν και να εμπλουτίζουν με αυτά την κοινότητα και τη βιντεοθήκη της παράλληλα με την βιβλιοθήκη.

Η επόμενη υπηρεσία που πρέπει να στήσουμε είναι οι έτοιμες ερωταπαντήσεις (FAQ's – frequently asked questions) που πιθανώς θα χρειαστούν οι επισκέπτες και τα μέλη της κοινότητάς μας. Είναι μια στατική σελίδα html που θα τις περιέχει και θα πρέπει να αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο θα μπορούν να κάνουν χρήση των διάφορων υπηρεσιών, τι προγράμματα θα πρέπει να κατεβάσουν, πώς θα ξεκινήσουν να γίνουν μέλη, να μπουν στα διάφορα chat-rooms ή να δημιουργήσουν/να συμμετάσχουν σε blog, πώς να επιλύουν μόνοι τους απλά προβλήματα που αντιμετωπίζουν στο εσωτερικό της κοινότητας κλπ. Μία εικόνα της σελίδας αυτής βλέπουμε στην εικόνα 9.

Εικόνα 9.

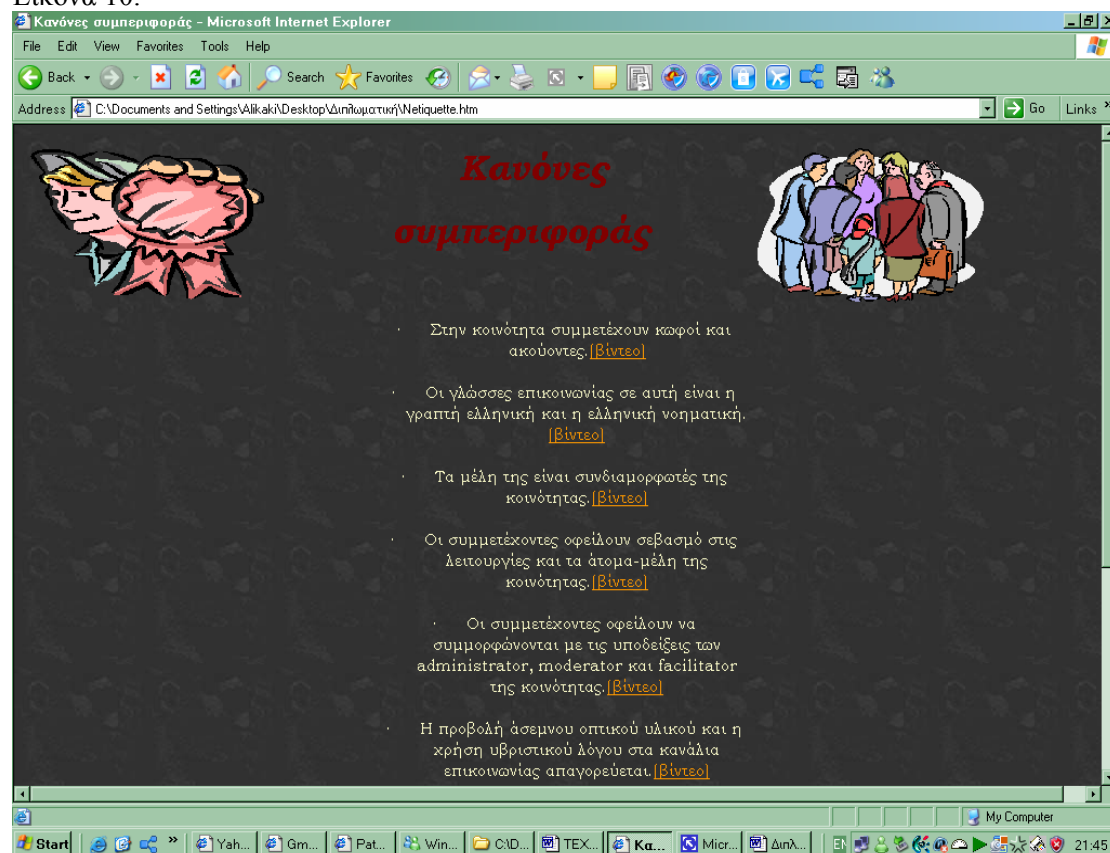

Τα links θα είναι μια ακόμη σελίδα που θα διαμορφώνεται από τον administrator της κοινότητας, καθώς θα περνάει μέσα από τις σελίδες που θα την ανανεώνουν και θα έχει ανατροφοδότηση από τους moderator των επιμέρους υπηρεσιών της. Η κοινότητα, βέβαια, θα ξεκινήσει με τη σελίδα αυτή ενεργή και με περιεχόμενο τους διάφορους ενδιαφέροντες

συνδέσμους προς άλλους ιστοτόπους κατά την κρίση αυτών που θα τη στήσουν, αλλά η διαδικασία του εμπλουτισμού της θα είναι αντικείμενο όλων των μελών της. Σε κάθε, όμως, περίπτωση, το δικαίωμα της συμπλήρωσης της σελίδας με καινούργιους συνδέσμους θα το έχει μόνο ο administrator, για να διαφυλαχτεί η ομοιομορφία και το ένα (σε αντίθεση με τα πολλά) επίπεδο στην κατηγορία αυτή ούτως ώστε να μπορεί να είναι λειτουργικό και όχι χαοτικό για τους επισκέπτες και τα μέλη της κοινότητας. Η μορφή της σελίδας θα είναι απλά μια λίστα με συνδέσμους και μία σύντομη (όχι μεγαλύτερη της μιας σειράς) αναφορά στο περιεχόμενό τους.

Το netiquette, όπως το παρουσιάσαμε και νωρίτερα θα είναι επίσης σε μία στατική σελίδα, σε κειμενική όσο και μορφή βίντεο στη νοηματική γλώσσα, που εκ παραλλήλου θα υπάρχει αποθηκευμένο και θα ανασύρεται μέσα από υπερσύνδεσμο ο οποίος θα είναι ακριβώς δίπλα στον γραπτό λόγο για κάθε κανόνα που θα περιέχεται. Ο τίτλος της σελίδας – όπως και όλοι οι βασικοί τίτλοι των ιστοσελίδων – πρέπει να αναγράφονται μυστά από κινούμενη εικόνα (animated picture) που θα αποδίδει το νόημά του στην ελληνική νοηματική γλώσσα και με διαφανή, σε κάποιο βαθμό, γράμματα, ώστε αυτή να είναι όσο το δυνατόν πιο ευκρινής ή δίπλα από αυτή. Μία απλή απεικόνιση του πώς η σελίδα μπορεί να είναι (χωρίς τις κινούμενες εικόνες λόγω της γνωστής τεχνικής αδυναμίας) βλέπουμε στην εικόνα 10.

Εικόνα 10.

Τέλος, άλλη μια σημαντική υπηρεσία είναι τα blog, τα ιστολόγια που θα μπορούν να δημιουργούν και να διατηρούν τα μέλη της κοινότητας μέσα από τις σελίδες της ηλεκτρονικής αυτής πύλης. Είδαμε ότι το σημαντικό χαρακτηριστικό αυτών των εργαλείων έκφρασης και διαλόγου όσον αφορά την ιδιαίτερη δική μας κοινότητα είναι ότι ενσωματώνουν τη δυνατότητα το μήνυμα που μεταφέρουν να μην είναι απλό κείμενο αλλά και βίντεο, ή σκίτσα. Έτσι δεν περιορίζεται η δυνατότητα έκφρασης και επικοινωνίας των μελλοντικών κωφών μελών της κοινότητας.

Τα διαφόρων τύπων web log, σε οποιαδήποτε μορφή και αν τα δούμε, μπορούν να δημιουργηθούν εύκολα από οποιονδήποτε. Στις διευθύνσεις http://www.blogger.com/start?hl=en?utm_campaign=en&utm_source=en-ha-emea-google&utm_medium=ha&utm_term=blog&gclid=CNqhqqGj2IoCFRxHXgod9S7ixg και <http://www.freevlog.org/tutorial/#step5> μπορεί κανείς να δει οδηγίες δημιουργίας blog και vlog, αντίστοιχα, καθώς και αποθήκευσης βίντεο στο δεύτερο. Αυτό που η συγκεκριμένη υπηρεσία μπορεί να προσφέρει είναι η καθοδήγηση προς τα μέλη της προς τη δημιουργία και η συγκέντρωση όλων αυτών σε έναν κατάλογο ώστε όλα τα blog, vlog, sketchblog – ή και ο,τιδήποτε του είδους θελήσει κανείς να δημιουργήσει – μελών της κοινότητας να είναι προσβάσιμα μέσα από την κοινότητα και από τα υπόλοιπα μέλη. Για να συμβεί αυτό θα πρέπει οι ίδιοι οι ιδιοκτήτες τους και μέλη της κοινότητας να επιθυμούν να γνωστοποιήσουν σε αυτή την ύπαρξη και διατήρηση ιστολογίου, στέλνοντας με link στον administrator τη διεύθυνση του τόπου όπου αυτό φιλοξενείται, για να το προσθέτει στη συνέχεια εκείνος στη λίστα της συγκεκριμένης σελίδας της κοινότητας. Μπορεί ακόμα να γνωστοποιήσει τις δυνατότητες της πολύπλευρης έκφρασης, εξηγώντας τα όρια των δυνατοτήτων των blog του διαδικτύου και το σύνολο των καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων που μπορούν τα μέλη της κοινότητας να αναπτύξουν μέσα από αυτά τα εργαλεία.

Η σελίδα, λοιπόν, αυτή, θα αποτελείται από δύο κομμάτια: α) οδηγίες για συγκεκριμένες ενέργειες σε κάθε ένα από διάφορα εμπορικά ή και μη, αλλά εν πάσει περιπτώσει, δημοφιλή και λειτουργικά sites που προσφέρουν τη δυνατότητα δημιουργίας και φιλοξενίας ιστολογίων, σαν συνέχεια της παράθεσης συνδέσμων προς κάθε ένα από αυτά και β) καταλόγους των διαφόρων τύπων ιστολογίων των μελών της κοινότητας, αφ' ενός και άλλων, αφετέρου, ενδιαφερόντων ιστολογίων που μπορούν να προτείνουν τα μέλη της κοινότητας προς τον administrator αυτής προκειμένου να τα εντάξει σε έναν παράλληλο κατάλογο ή και να το κάνει εκείνος για δικές του επιλογές τόσο στην αρχική δημιουργία της σελίδας όσο και καθόλη τη διάρκεια λειτουργίας της κοινότητας. Η σελίδα αυτή θα πρέπει να ανανεώνεται τακτικά, έτσι ώστε να ενημερώνεται για τα νέα ιστολόγια που δημιουργούνται.

Το κομμάτι που αφορά την καθοδήγηση των μελών της κοινότητας στο πώς μπορούν να δημιουργήσουν ιστολόγια πρέπει να έχει γραπτή και βιντεακή μορφή αποθηκευμένη και τοποθετημένη δίπλα στο κείμενο όσον αφορά την εικόνα της ιστοσελίδας, έτσι ώστε το

περιεχόμενο να είναι προσβάσιμο τόσο από χρήστες της γραπτής όσο και της νοηματικής ελληνικής γλώσσας ή και σε κάθε περίπτωση να απεικονίζεται παραστατικά βήμα προς βήμα με τεχνολογία flash, περίπτωση που θα εξυπηρετούσε τόσο κωφούς όσο και ακούοντες απέναντι στον πιθανό φόβο της τεχνολογίας.

Αξίζει να σημειώσουμε ότι η παράθεση πολλών flash εικόνων και συνημμένων βίντεο μπορεί να κάνει τις σελίδες βαριές και αργές στο κατέβασμά τους από τους χρήστες και μέλη των υπηρεσιών της κοινότητας. Αυτό είναι ένα αναπόφευκτο μειονέκτημα που πρέπει να έχουμε υπόψη μας κατά την κατασκευή των σελίδων, ενώ μία χρήσιμη σχετική πληροφορία για το βάρος των βίντεο μας δίνει ο Jared Evans, κωφός, στο vlog του (<http://jarednevans.typepad.com/vlog/>), σημειώνοντας ότι για την αποθήκευση βίντεο που περιέχουν νοηματική γλώσσα είναι καλύτερο και χρησιμότερο να χρησιμοποιείται η επιλογή της κωδικοποίησης με VBR – Variable Bit Rate (κυμαινόμενος ρυθμός δυαδικών ψηφίων), καθώς η κίνηση είναι πολλή και η εναλλακτική της κωδικοποίησης CBR – Constant Bit Rate (σταθερός ρυθμός δυαδικών ψηφίων) που είναι καταλληλότερη για βίντεο που περιέχουν λόγο, δεν αποδίδει επαρκώς τις διακυμάνσεις της.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Με την εργασία αυτή προσπαθήσαμε να προδιαγράψουμε τις ανάγκες και τον τρόπο λειτουργίας μιας δυνητικής κοινότητας κωφών-ακουόντων. Τα παραδείγματα των υπαρχόντων ιστοτόπων, οι γνώσεις που αποκομίσαμε μέσα από την έρευνά μας για το τι χρειάζονται οι ενδιαφερόμενοι γι' αυτή αφενός και για τα εργαλεία που υπάρχουν για να στηρίξουν μια τέτοια πρόταση αφετέρου, μας επιτρέπουν να πιστεύουμε ότι η υλοποίηση της κοινότητας αυτής δεν κινείται στη σφαίρα της φαντασίας αλλά επαφίεται στη θέληση κάποιων ανθρώπων.

Το ποιοι είναι οι κατάλληλοι άνθρωποι για να στήσουν την κοινότητα αυτή είναι μάλλον προφανές, αν και προσπαθήσαμε να το υποδηλώσουμε και στην έρευνά μας. Οι κατάλληλοι άνθρωποι για να δημιουργήσουν κάτι είναι μάλλον αυτοί που θα το χρησιμοποιήσουν, πολύ περισσότερο όταν πρόκειται για ένα εργαλείο επικοινωνίας όπως μια κοινότητα, on- ή off-line – δεν έχει σημασία. Στην περίπτωσή μας θα ήμασταν περισσότερο από ευτυχείς να αξιοποιούσε τα αποτελέσματα της έρευνάς μας κάποιος φορέας που εκπροσωπεί την κοινότητα των κωφών, για το σκοπό της υλοποίησης της εν λόγω κοινότητας, στο πνεύμα που το προτείνουμε, της άρσης του αποκλεισμού και της διάθεσης της πανανθρώπινης – έστω στα στενά όρια του ελληνισμού – αλληλεγγύης. Η πρόθεσή μας δεν είναι να αποκλείσουμε τον υπόλοιπο – εκτός ελληνικής κοινωνίας – κόσμο, αλλά να δώσουμε τη δυνατότητα στην Ελληνική Νοηματική Γλώσσα να ισχυροποιηθεί μέσα στην ελληνική κοινωνία και να αποκτήσει την αναγνώριση που της αξίζει, δίνοντας μια ώθηση στην αξιοπρέπεια των κωφών και συνεπακόλουθα όλων των ανθρώπων που σέβονται τον συνάνθρωπό τους.

Βιβλιογραφία

Beenen, G., Ling, K., Wang, X., Chang, K., Frankowski, D., Resnick, P., Kraut, R. E. (2004). Using Social Psychology to Motivate Contributions to Online Communities. New York: ACM Press

<http://delivery.acm.org/10.1145/1040000/1031642/p212-beenen.pdf?key1=1031642&key2=0138129611&coll=portal&dl=ACM&CFID=6279689&CFTOKEN=93546774>

Δρίγας, Α. Σ., Κουρεμένος, Δ. (2005). An e-learning management system for the deaf people. *WSEAS Transactions on Advances in Engineering Education*, 2, 20-24

http://imm.demokritos.gr/publibations/Management_System_deaf.pdf

Efthimiou, E, Sapountzaki, G, Karpouzis, K & Fotinea, SE. (2004). Developing an e-Learning Platform for The Greek Sign Language. In Miesenberger, K. Klaus, J. Zagler, W. Burger, D (Eds.), *Lecture Notes in Computer Science (LNCS)*. Berlin: Springer

Fryer, D., Turner, E. (2006). Virtual Communities for Development. In S. Dasgupta (ed.), *Encyclopedia of virtual communities and technologies*. Washington: Idea Group Reference

Κουρμπέτης, Β., Αδαμοπούλου, Α., Φερεντίνος, Σ. (2005). Αξιολόγηση της εκπαίδευσης των κωφών από κοινότητες κωφών της Ευρώπης: Μια διακρατική συγκριτική μελέτη. *Εκπαίδευση & Επιστήμη*, 2, 169-196.

http://www.cc.uoa.gr/ptde/journal/greek/issue_2/pdf/hearing.pdf

Κουρμπέτης, Β., Hoffmeister, R., Czubeck, T., Σίμψα, Θ. (2004). Πρόγραμμα σπουδών Ελληνικής Νοηματικής Γλώσσας για την υποχρεωτική εκπαίδευση. Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Τμήμα Ειδικής Αγωγής

http://www.pi-schools.gr/special_education/noimatiki/noimatiki-part-00.pdf

Κουρμπέτης, Β. (1999). *Ελληνική Νοηματική Γλώσσα: Η Ελληνική Νοηματική Γλώσσα και η Διδασκαλία της στα σχολεία Κωφών*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Λαμπροπούλου, Β. (1999). (Επ.), Η κοινωνία και οι κωφοί, κοινότητα και κουλτούρα κωφών. 1ο εκπαιδευτικό πακέτο. Πρόγραμμα ΕΠΕΑΕΚ-ΥΠ.Ε.Π.Θ. Πάτρα: Μονάδα Αγωγής Κωφών, Π.Τ.Δ.Ε., Πανεπιστήμιο Πατρών

<http://www.deaf.elemedu.upatras.gr/Activities/module1.pdf>

Λαμπροπούλου, Β. (1997). Η Έρευνα της Ελληνικής Νοηματικής Γλώσσας. Παρατηρήσεις Φωνολογικής Ανάλυσης. *Γλώσσα*, 43, 50-72.

http://www.deaf.elemedu.upatras.gr/Activities/ereyna_eng_glossa_43.pdf

Link, L., Wagner, D. (2006). Computer-Mediated Communication in Virtual Learning Communities. In S. Dasgupta (ed.), *Encyclopedia of virtual communities and technologies*. Washington: Idea Group Reference

Merkel, C. B., Xiao, L., Farooq, U., Ganoë, C. H., Lee, R., Carroll, J. M., Rosson, M. B. (2004). Participatory design in community computing contexts: tales from the field. New York: ACM Press

<http://delivery.acm.org/10.1145/1020000/1011872/p1-merkel.pdf?key1=1011872&key2=3266029611&coll=portal&dl=ACM&CFID=6279689&CFTOKEN=93546774>

N.2817/2000. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, 78. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο

<http://www.disabled.gr/lib/?p=7476>

Πανελλήνιο Συνέδριο: Ψηφιακό Εκπαιδευτικό Υλικό: Ζητήματα δημιουργίας, διδακτικής αξιοποίησης και αξιολόγησης. Περιλήψεις προσκεκλημένων εισηγήσεων.. Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών

<http://www.pms.pre.uth.gr/Synedrio%202006/perilipseis.pdf>

Panselina, M., Sigalas, M., Tzougraki, C. (2002). Design and Development of a Bilingual Multimedia Educational Tool for Teaching Chemistry Concepts to Deaf Students in Greek Sign Language. *Education and Information Technologies* 7 (3), 225–235

<http://etpe.gr/uploads1/b23.pdf>

Παπαστάμου, Σ. (1990). Σύγχρονες έρευνες στην κοινωνική ψυχολογία. Διομαδικές σχέσεις. Αθήνα: Οδυσσέας

Preece, J. (2006). Online communities. Designing usability, supporting sociability. West Sussex: John Wiley and Sons Ltd.

Πασχαλούδη, Β. (2005). Συμβολή στην αναγνώριση και έντυπη αναπαραγωγή της ελληνικής νοηματικής γλώσσας. Διδακτορική Διατριβή. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

<http://macedonia.uom.gr/~vpasx/diatrivimou.pdf>

Puri, S. K., Byrne, E., Nhampossa, J. L., Quraishi, Z. (2004). Contextuality of participation in IS design: developing a country perspective. New York: ACM Press

<http://delivery.acm.org/10.1145/1020000/1011876/p42-puri.pdf?key1=1011876&key2=6164129611&coll=portal&dl=ACM&CFID=6279689&CFTOKEN=93546774>

Rheingold, H. (1993) The virtual communities: Homesteading on the electronic frontier. Reading, MA: Addison-Wesley.

Schertz, B., Lane, H. (1999). Elements of a Culture. Visions by Deaf Artists. *Visual Anthropology Review*, 15, 20-36.

<http://idea3.rit.edu/paddhd/publicDA/main/articles/ElementsofaCulture.htm>

Short, J. Williams, E., and Christie, B. (1976). The social psychology of telecommunications. London: Wiley

Wallace, P. (1999). *The psychology of the internet*. Cambridge: Cambridge University Press.

Δικτυακοί τόποι

Ομοσπονδία Κωφών Ελλάδος

www.omke.gr

Αναπηρία Τώρα: Υποστηρικτική μη-κερδοσκοπική εταιρία

www.disabled.gr

Αναπηρία Τέλος: Portal για άτομα με αναπηρία και όχι μόνο

www.chrisxx.com

Προϊόντα για βαρήκοα και κωφά άτομα

www.deaf.gr

ΣΕΙΡΑ «ΝΟΗΜΑ» - Λεξικά της Ελληνικής Νοηματικής Γλώσσας (ΕΝΓ) από το Ινστιτούτο Επεξεργασία Λόγου (ΙΕΛ)

<http://www.ilsp.gr/noema.html>

Μονάδα Αγωγής Κωφών (ΜΑΚ). Εργαστήριο Παιδαγωγικής Έρευνας. Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης. Πανεπιστήμιο Πατρών

<http://www.deaf.elemedu.upatras.gr/>

Κατάλογος blog κωφών

<http://www.deafspot.net/deafblogs/index.html>

Blog ποίησης στην Αμερικανική Νοηματική Γλώσσα

<http://www.slope.org/asl/>

Ορισμοί και πληροφορίες για τα video blog από την δωρεάν συνεργατική εγκυκλοπαίδεια wikipedia

<http://en.wikipedia.org/wiki/Vlog>

Προσωπικό vlog του Jared Evans

<http://jarednevans.typepad.com/vlog/>

Υπηρεσία κλήσεων αφής για χρήστες της Αμερικανικής Νοηματικής Γλώσσας

<http://www.hamiltonrelay.com>

Υπηρεσία κλήσεων αφής από και προς χρήστες της Βρετανικής Νοηματικής Γλώσσας

<http://www.signvrs.org.uk/index.html>

Ηλεκτρονική κοινότητα εκπαίδευσης κωφών Αυστραλών στη χρήση του διαδικτύου

<http://online.nmit.vic.edu.au/deafonline/about.htm>

Φόρουμ Αναπηρία Τώρα

<http://www.disabled.gr/portal/modules.php?name=Forums>

Κανάλι επικοινωνίας (chat & live video chat)

www.camfrog.com

Ελληνικό Αλφάβητο από το Κέντρο Διδασκαλίας Νοηματικής Γλώσσας στην Πάτρα

<http://www.noimatiki.gr/fingeralphabet.html>

Παράδειγμα sketch blog

<http://www.sketchblogs.com/>

Ορισμοί και πληροφορίες για τα blog από τη συνεργατική εγκυκλοπαίδεια wikipedia

<http://en.wikipedia.org/wiki/Blog>

Εκπαιδευτικό βίντεο του macromedia flash player

<http://www.learn111.com/w3s/w3s-flash-in-html.html>

Πρόγραμμα επικοινωνίας μέσα από chat-rooms

www.camfrog.com

Blog

http://www.blogger.com/start?hl=en&utm_campaign=en&utm_source=en-ha-emea-google&utm_medium=ha&utm_term=blog&gclid=CNqhqqGj2IoCFRxxHXgod9S7ixg

Vlog

<http://www.freevlog.org/tutorial/#step5>

Προσωπικό vlog του Jared Evans

<http://jarednevans.typepad.com/vlog/>

Πλατφόρμα ηλεκτρονικής επικοινωνίας και εκπαίδευσης Κωφών από το ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος

http://imm.demokritos.gr/publibations/Management_System_deaf.pdf